

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LI ÉVF.

KÖZLÖNYE

2. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

sz A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. sz

(Telefon: 37—22.)

A delibláti kincstári homokpuszta ismertetése.

Irta: *Ajtay Jenő* m. kir. erdőmérnök.

(Befejezés.)

4. Történeti visszapillantás a gazdaság fejlődésére.

A homokpuszta kezelését már régi idők óta folytonos változás, ingadozás és mondhatni többször káros intrika és kapkodás jellemzi. A puszta régi állapotát feltűntető térképek dr. *Szentkláray Jenő* „Száz év Délmagyarország történetéből“ című munkájában jelentek meg színes másolatokban. A térképek eredeti példányai a cs. kir. hadügyminisztériumban őriztetnek „*Temesvarer Banat*“ név alatt.

A legrégebb térkép Szavojay Jenő rendelete folytán 1723—1725. években készült, de nem tisztán csak a pusztára, hanem az egész temesi bánságra vonatkozik és ezen térképen a jelenlegi homokpuszta még sik területnek van felvéve.

Egy 1761-ben készült térképen az 1723. évi sikság, vagyis a jelenlegi puszta már homoknak van jelezve.

Egy 1778-ban készült térképen már a mostani homokterület teljes kiterjedése látható.

A felsorolt térképi adatokon kívül történelmi adatok igazolják, hogy a törökuralom idejében 1691-ben Veteráni parancsára a szabad csapatok Antonio alezredessel élükön Lugosról Horomvára (Palánk) ellen vonultak és Palánk külső erdőségeiben sok törököt vágtek le, száz szekér szénát és sok gabonát égettek el. Az erdőségek csak a mostani homokpuszta legsíralmasabb részeiben a Dunadülőben lehettek. Ily adatok, a homokkifuvásokban található humozus rétegek, valamint az 1775. év körüli és előtti feljegyzések azt igazolják, hogy a homok erdőségeinek pusztulása 1775-től 1778-ig történhetett.

II. József császár 1788-ban már kétszer ir le a katonai hatóságoknak a homok befásítása ügyében. A m. kir. helytartótanács 1805-ben szintén feliratot intéz a bécsi cs. kir. kormányhoz. A homok befásításának ügye 1807-ben az országgyűlés elé kerül. Ennek következményeként 1808-ban *Bachofen* Ferencz főerdőtanácsos küldetik le Bécsből a homok tanulmányozása és javaslat-tétel végett.

Fentiekből megállapíthatólag tehát 1778 körüli időszakra, vagyis az ezen évben felállított végvidék szervezésére esik a homokpuszta erdőségeinek teljes tönkretétele.

Militargrenz-Walddirektor Franz *Bachofen* Edler v. Echt főerdőtanácsos jelentése alapján a cs. kir. udvari haditanács 1810-ben elrendeli a homokpuszta felmérését. A felmérés megállapítja, hogy a kincstár tulajdonát képező homokpuszta terjedelme 70.660 kat. hold 99 négyzetöl. Ezen területből a későbbi birtokrendezés alkalmával 20.000 holdnyi területet (természetesen a jobbat) kihasítottak a községeknek legelőül. Ugyancsak az 1910. évi felmérés a *szabadon mozgó futóhomokot* 29.196 holdnak találta.

Bachofen Ferencz 1815-ben terjesztette elő az első erdősítési tervet. *Bachofen* főelve a tilalmazás volt és elsősorban a homokpuszta széleinek befásítását sürgette, azzal az indokolással, hogy a homok futásában ne terjedhessen az akkori határokon túl és el ne borítsa a szántóföldeket, legelőket, valamint a házakból ki ne üzze az embereket. Megfelelő méltatlankodással itéli el a talajjal való bárbar bánásmódot, a fuskók kiásását, a legelőmarhák lábai által történő gyeperőszaggyalását és a *Rhus cotinus*-nak cserzőanyagul történő kíméletlen használatát.

Ezen utóbbi körülmény nagyon fontos, mert meg lehet állapítani belőle, hogy a *Rhus cotinus* nem mesterségesen lett idehozva, hanem a mesterséges erdősítések megkezdése előtt már itt volt. Fontos ez azért is, mert van oly nézet is, mely azt vallja, hogy kezdetben a futóhomok megkötésére és beerdősítésére a *Rhus cotinust* alkalmazták, holott én ezen cserjének a futóhomok befásítására való alkalmazásáról feljegyzést vagy öreg emberek általi visszaemlékezést még nem találtam, a *Rhus cot. nust* tiszta futóhomokon való megtelepítésére alkalmasnak nem is tartom, mert talajjégei nagyobbak.

Bachofen erdősítési tervét az udvari haditanács 1818-ban el is fogadta és ő mint Banater Grenz-Walddirector kezdi meg működését. Az udvari haditanács a *nyír-, fekete- és erdefenyők ültetését is határozottan elrendeli*. Ezen fanemek természetesen csak már kötött homokra voltak ültetendők, mert a futóhomokon nem is tenyészthetők. *Bachofen* irataiban (jelentések) nyomát is lehet találni annak, hogy ő a fenyők és nyír ültetésének erőltetését helyteleníti akkor, mikor annyi szabadon mozgó futóhomok volt.

Bachofen sajátkezű irásával irt eredeti jelentése szerint (ezen jelentés eredetben Ajtay birtokában van) az ő működése 1818-tól 1843-ig terjedt. Az ő működésével kezdődött az első mesterséges erdőtelepítés is a delibláti homokpusztán.

I-ső időszak: 1818-tól 1843-ig. Banater Grenz-Walldirection, Fehértemplom székhelylyel, Bachofennel az élén. Személyi ügyei a Generál-Commando-hoz tartoztak.

1818—1820. években előkészületekkel és csemetekertek létesítésével foglalkoznak. Az ország különböző részeiből hozatják a nyírfacsemetéket, torontálmegyei földbirtokosok kertjeiből az első kanadai és jegenyenyár anyafákat (Die ersten canadischen und italienischen Pappeln), melyeknek ágaiból gyökeres nyárdugványokat neveltek. *Bachofen* saját jelentései szerint erdősítve lett 1818-tól 1843-ig összesen 8917 hold 569 négyszögöl, ez azonban nem mind futóhomokkötéssel volt kapcsolatos, mert a fenyőket és nyireket, de még a nyárfák egy részét sem futóhomokra ültették, hanem a törekvés oda irányult, hogy a puszta szélein egy zárt erdőövet létesítsenek és az övön belül levő futóhomokot továbbterjedésében megakadályozzák. Az erdősítéssel

felmerült költségekről nincs említés. Az 1843. év szeptember 21-én kelt jelentésével *Bachofen* átadja az ültetésekét és az egész erdészeti személyzetet a General-Commando 1843 július hó 10-én kelt 2022. számú rendeletével Deliblát székhelylyel szervezett „Sandbindungs-Geschäftsleitung“ nevű hivatalnak. Ezen hivatal élére valami *Kristen* nevű Waldbereiter (erdőbíró) lett kinevezve. Személyi ügyek szintén a General-Comando-hoz tartoztak.

II-ik időszak: 1844-től 1871-ig, a Sandbindungs-Geschäftsleitung vezetése alatt.

Különösen az első években nagyon keveset erdősitettek, azt hitték, hogy *Bachofen* munkálataival már minden megtörtént, ami a homokkötéshez szükséges volt.

1844-től 1850-ig összesen csak 217 hold erdősitésről van említés a költségek kimutatása nélkül.

1850-től 1862-ig 7068 kat. holdat fásítanak és 154.376 kor. 32 fillér költséget használnak fel rá. Fontos ezen időszakból fennmaradt feljegyzésekben az, hogy ekkor kezdettek ákáczzal is erdősiteni. Az első adat 1853-ból van és 374 font ákáczmag beszerzéséről tesz említést. Állítólag 722 hold ákáczt lett ültetve. Az ültetésnek nagyon gyenge sikere lehetett, mert annyi területű öreg ákáczos mireánk, utódokra nem maradt vissza. 1863-tól 1871-ig csak 191 holdat erdősitettek.

Már 1870-ben a cs. kir. hadügyminisztérium a Karst erdősitésének elhatározása után a homokpuszta fásítására is gondolt. Megbízta *Wessely* József volt akad. tanárt és jószágkormányzót a homok tanulmányozása és megkötésre vonatkozó javaslattal. *Wessely* 1870 és 1871-ben beutazza a homokot, 1873-ban pedig megjelenik Bécsben „Der Europaischer Flugsand und seine Kultur“ című munkája.

III-ik időszak: 1872-től 1877-ig, a pénzügyminisztérium vezetése alatt.

A határőrezredek felosztása után a homok ügyei a pénzügyminisztérium hatásköre alá kerülnek. Az 1872 január 10-én kelt 119. számú pénzügyminiszteri rendelet szerint a homokpuszta két gazdaságra lett felosztva, ezek mindenike további, 60 megközelítőleg egyenlő részre tagolva. A rendelet úgy szól, hogy mindenik gazdaságban egy-egy ilyen $\frac{1}{60}$ -ad részt kell beerdősíteni, illetve

megkötni. Eszerint évenként a két gazdaságban együttesen mintegy 800 kat. hold lett volna erdősítendő. Ki lett mondva azonban, hogy mindaddig, míg a befásításnál követendő eljárás *Wessely* József által a homokok tanulmányozása alapján szerzett tapasztalatok szerint meg nem állapítatik, a tulajdonképeni erdősítéseknek szünetelniök kell és csak arról kell gondoskodni, hogy a megfelelő csemetemenyiség rendelkezésre álljon.

1872-ben és 1873-ban tehát szünetel minden munka, csak csemeteneveléssel foglalkoznak. Ez az ákác- és feketefenyő-csemetenevelésből állott.

1873-tól 1877-ig a pénzügyminiszteri rendelet értelmében ákáczzal bátrabban erdősítenek, ezenkívül nyárfaféléket és kis mennyiségben feketefenyőt alkalmaznak, utóbbit csak félig gyepes, de nem futóhomokra. Ezen időszakban erdősítve lett összesen 818 kat. hold.

IV-ik időszak : 1878-tól 1898-ig Erdészet, orsovai m. kir. erdőhivatal és lugosi m. kir. erdőigazgatóság vezetése.

Itt kezdődik a homokkötésnek legeredményesebb időszaka. A magyar erdészetet általában jellemző takarékossgal és a magyar erdészet mostoha helyzetét még jobban jellemző szűk költségvetési keretek között aránylag ezen időszak ért el legjobb eredményt. Ezen időszak kezdetétől, vagyis 1878. évtől az évenkénti költségekről pontos adatok is állanak rendelkezésre. Hivatali szervezettségre valló évenkénti erdősítési kiviteli kimutatásokból kivehető a homokkötés mikéntje, az alkalmazott fajok, a beerdősített terület kiterjedése, valamint az évenként felmerült költségek. Ezen adatok következők:

1878.	Ákác, nyár, feketefenyő	31·40 hold	2948 K	34 f.
1879.	Ákác, nyár, feketefenyő, tölgy	85—	"	4374 " 10 "
	Pótoltva lett 30 hold.			
1880.	Ákác, nyár, csertölgy és magyar tölgy	277·20	"	9203 " 26 "
	Pótoltva lett 80 hold.			
1881.	Ákác-, nyárdugványok és tölgy	271—	"	7353 " 08 "
	Pótoltva lett 20 hold.			
1882.	Ákác-, nyárdugványok, feketefenyő, magyar tölgy	186—	"	5736 " 30 "
1883.	Ákác, feketefenyő	286—	"	9324 " 28 "
	Pótoltva lett 119 hold. Ez évben taraczkgyökeret is ültettek a csemetesorok közé.			

1884. Ákác, feketefenyő, csertölgy ... 303— hold 10762 K 66 f.
Pótolva lett 145 hold.
1885. Ákác, nyárdugvány, Ailantus, feketefenyő ... 171·9 0 " 14116 " 10 "
Pótlás nem volt, hanem határárokásás és tölgy-
csemetenevelés.
1886. Ákác, nyárdugványok, tölgy-, fekete- és erdei-
fenyő-, fűz- és Lícium-ültetés határárkon ... 219— " 7051 " 28 "
Pótolva lett 45 hold. Ezen évben lettek a
„Sentei-halmok“ megkötve.
1887. Erdei- és feketefenyő-, tölgyültetés és dióvetés 43·53 " 456 " 10 "
Ezen ültetések az Emánuel-telepbe estek és
szőlőtelepítéskor ki lettek irtva.

Az erdőgazdasági üzemterv életbe lép.

1888. Ákác, Ailantus, szederfa, dió, feketefenyő
és tengerifenyő (maritima) vetési kísérlet... 381·02 hold 6694 K 32 f.
Pótolva lett 3·30 hold. A gesztenyének és P.
maritimának nyoma sem maradt. A fenyő-
félékkel erdősített terület később a Pálffy-
telepbe esett és ki lett irtva.
1889. Ákác-, Ailantus-, dió-, erdei- és feketefenyő-
vetés, nyárdugvány ... 395·84 " 10381 " 70 "
Pótolva lett 187·82 hold.
1890. Ákác, Ailantus, kevés feketefenyő ... 237·58 " 9184 " — "
1891. Ákác, Ailantus és kevés feketefenyő ... 402·59 " 7189 " 16 "
Pótolva lett 45·75 hold. *Az Ailantus a további
ültetésekből kimarad.*
1892. Ákác, feketefenyő ... 200·47 " 6325 " 34 "
Pótolva lett 208·89 hold.
1893. Ákác, feketefenyő ... 316·26 " 7386 " 20 "
Pótolva lett 151·93 hold.

Szőlőtelepítések miatt az üzemterv hatá'yon kívül helyeztetik.

1894. Ákác, fenyő, dió, tölgy ... 204— hold 6325 K 34 f.
Nem pótolnak semmit, külön rendelet folytán
a szőlőtelepítés érdekében mentőnek vélt I.
számú nagyszélfogót akarják létesíteni. Erdő-
sítése teljesen eredménytelen.
1895. Ákác-, Ailantus-, nyárdugvány ... 290— " 13310 " 58 "
Pótolnak az előző évi szélfogóban és tovább
erdősítik azt; 163·20 hold pótlás. Teljes ered-
ménytelenség miatt a szélfogók további fásítását
abbahagyják, visszatérnek a homokkötéshez.

Tavi Gusztáv erdőtanácsos kiküldetik; véleményyt ad, megdönti a szélfogókhoz fűzött reményeket és a szélfogók kilométer távolságokra terjedő hatásának elméletét.

1896. Ákác az egyedüli fanem ..... 191:38 hold 7542 K 04 f.
Pótolják a szélfogó létesítési kísérlet miatt pótolatlanul maradt régebbi ültetésekét. Pótlás 105:35 hold. Ezévi ültetés sikerült összefüggő homokkötés Gerebencz felől.
1897. Ákác az egyedüli fanem ..... 320— „ 6662 „ — „
Pótolnak 50 holdat. Ezévi erdősités is teljesen zárt, sikeres homokkötés volt Gerebencz felől és Márkuskuton.
1898. A homokkötési terv nem lett jóváhagyva, hanem külön rendeletre a volt mramoráki közlegelőben szőlőkaró-üzemostályt létesítenek ..... 310— „ 7521 „ 80 „
Pótlás az előző évi homokkötésben 30 hold.

Összesen erdősitve lett tehát az 1878-tól 1898-ig terjedő időszakban 5222:27 hold, 160.889 korona 18 fillér költséggel. Holdankénti átlagköltség 30 korona 80 fillér. Ha tekintetbe vesszük még, hogy közben milyen háládatlan és sikertelen szerepre (szélfogók, szőlőkaróüzemostály) lett az erdőszet kényszerítve, kétségtelenül megállapítható, hogy ezen időszak amellet, hogy eredményes és sikeres erdősitéseket hagyott hátra, még olcsó is volt. Nem volt semmi fontos ok arra, hogy az erdőszeti adminisztráció kezéből a homok ügyei kivétessenek. Annál kevésbbé volt erre ok, mert a legelők vízzel való ellátására (kutak) és a bérleti legelő rendszerre való átmenethez is megtörténtek még a lugosi erdőigazgatóság kezelése idejében a kezdő lépések. Igaz, hogy a kezelés megváltoztatása, illetve a gazdasági kezelés behozatalával egyidejűleg a homokkötésre nagyobb költségadományok lettek engedélyezve, de az erdőszeti adminisztráció meghagyása esetén éppen úgy lett volna lehetséges.

V-ik időszak: 1899-től napjainkig. Birtokkezelőség működési időszaka.

Dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter 1898. év június havában személyesen megtekintette a homokpusztát. Itt azon benyomást szerezte, hogy a homokkötés és fásítás ügye nincs a

kísérletezés stádiumában, hanem biztos és eredményes módszer szerint történik. Látva, hogy itt a pénzkérdés körül vannak nehézségek, látva továbbá, hogy a futóhomok megkötése a puszta gyorsabb fásítása és minden irányu fejlesztése érdekében nagyobb költséget kell az évenkénti állami költségvetésben előirányozni, arra határozta el magát, hogy *erdészeti vezetés* alatt fogja a munkálatokat végrehajtatni. Az erdészeti vezetés ügye — állítólag költségvetési okokból — négy nap alatt el lett ejtve és a homokpuszta kezelése a földmivelésügyi minisztérium gazdasági főosztálya *telepítési ügyosztályához* lett csatolva. Szervezve lett a m. kir. kincstári birtokkezelőség, melynek vezetésével egy gazdasági tisztviselő (intéző) lett megbízva. A birtokkezelőséghez be lett osztva két erdősítőt, egy mérnök és egy borászati felügyelő; irodai személyzete egy irodasegédtsőt, egy irodai erdőőr és egy napidíjas őrökből, külső személyzete pedig nyolcz erdőőr, egy napidíjas erdőőr, négy vinczellér és két kutórból állott. Ekkora szervezettel erdősítve lett az évenként szükségessé vált pótlásokon kívül:

1899. évb.	Ákáczczal	1018·53 hold	23218 K	40 f.
1900. "	Ákác- és kevés nyárdugvánnyal	827·79 "	28387 "	84 "
1901. "	Ákác- és kevés gyökereztetett nyárdugvánnyal	714·76 "	44195 "	26 "
1902. "	Csak ákáczczal (nyárdugványeredménytelenség miatt elmarad)	815·— "	38897 "	64 "
1903. "	Csak ákáczczal (negyedholdas kísérlet feketefenyővel a Gerebencz felőli kifuvásokban)	725·— "	33991 "	70 "
1904. "	Csak ákáczczal (Zaharában)	514·— "	31518 "	60 "
1905. "	Csak ákáczczal (Zaharában)	434·— "	26751 "	41 "
1906. "	Csak ákáczczal	470·— "	32536 "	17 "
1907. "	Csak ákáczczal	680·54 "	40074 "	87 "

A régi területkimutatás szerint kimutatott 6199·62 hold (de a természetben nagyobb kiterjedésű) futóhomok megkötése ezen évben befejeztetett.

1908. "	Nem futó, de kopár vagy gyéren gyepe-sedett homok erdősítése ákáczczal; feketefenyőerdősítési kísérletek. Szántott, göbecses homokban erdősítési kísérlet ákáczczal	776·— "	33620 "	91 "
---------	---	---------	---------	------

1909. évben. Ákáczzal erdősítés szántott, göbecess homokon, szántatlan területen erdősítések kapálva. Nagyon kismérvű erdősítési kísérletek amerikai dió, amerikai kőr s, *Prunus serotina* és kocsányos tölgygyel (kísérletek mintegy 4 holdra terjedtek) 670— hold 44396 K 06 f.
1910. „ Mezőgazdasági (egy évi) előhasználatlaltal előkészített talajban sikeres erdősítések akáczzal, 200 hold erdősítés fekete- és erdeifenyővel, 10 hold erdősítés amerikai kőrrel, 2 hold amerikai dióval, 5 hold kocsányos tölgygyel és 1 hold *Prunus serotina*-val. Kisebbsérvű erdősítési kísérletek *P. strobus*, *P. banksiana*, *Picea pungens*, *Picea Engelmannii*, *Pinus contorta*, *Pinus montana* *uncinata*, *Tilia parvifolia*, *Fraxinus viridis*, *Ulmus heterophylla* és *Phellodendron amurense* csemetékkel. — 1910. évben erdősített terület ..... 1600.— „ 44396 „ 06 „

Összesen erdősítve lett 1899—1910-ig: 9245.62 kat. hold.

Összes erdősítési kiadás 1899—1910-ig: 422.776 K 16 f.

A pótlásokkal, csemeteneveléssel, szállítással stb. holdankénti átlag 1899—1910-ig: 45 K 73 f.

Ezen utóbbi 12 év alatt azonban az évenkénti átlagköltségek nagyon változók, aszerint amint a homokkötéshez szükséges takaróanyag közelebb vagy távolabb volt a homokkötés színhelyéhez. A nagy homoktenger (Zahara) belsejébe a takaróanyagot kocsikkal, néha 3—4 km távolságból kellett szállítani, ami a holdankénti költségeket nagyon emelte és az illető év évi átlagára nagy befolyással volt.

A fentiekben tárgyalt (I—V-ig) öt erdősítési időszak egyuttal szoros kapcsolatban van a homokpuszta történetével és annak előhaladási vagy visszaesési időzakaival. Látjuk azt az ingadozást és a végzetes tévedéseket, melyek el lettek követve homokpusztánk kezelése körül.

A végvidék szervezésének ideje (1778 körül) a puszta történetében egy tatárjárással összehasonlítható pusztítást jelent.

Ezt követi egy hosszadalmas töprengés, tanácstalanság, habozás és késlekedés, míg *Bachofen* Ferencz kiküldetik.

Ezen férfiúnak megjelenése igen kedvező körülmény volt a futóhomok történetére. Főelve volt a homok tilalmazása minden barbarizmus ellen. Megadta a homokkötésre vonatkozó helyes irányelveket. Sajnos, ebbe is belekontárkodik egy avatatlan rendelkezés, mely az iróasztal mellől — de helyi ismeretek nélkül — származhatott és elrendeli a feketefenyő és nyirfák nagymérvű ültetését akkor, mikor a rengeteg futóhomok előntéssel fenyegette a szántóföldeket és eltemetéssel a lakóházakat, vagyis akkor, mikor a futóhomok megkötésére kellett volna minden erőt fordítani. Mindezek dacára *Bachofen* idejében nagyot haladt a homokkötés ügye, míg az intrikák és a munkákban való kimerülés folytán *Bachofen* visszavonul.

Következett erre az önmagát okosabbnak tartó vezetés, mely azon téves hiszemben volt, hogy minden megtörtént már, amit a homokkötés ügyében tenni kellett. Így 1844-től 1850-ig alig történik valami, sőt, ami erdősitett és kötött-homok volt, az is pótolatlanul maradt, az erdőpusztítás és féktelen legeltetés (legelőkiosztás) azonban tovább folyt.

Az 1863—1871. évek közötti időszak újból tétlenség, melyet természetesen egy újabb megrémülésnek kellett követnie és nagy késedelemmel kiküldetik *Wessely* József.

Wessely József könyvet is ír. Alapos tudás és a homok természetének helyes fölismerése jellemzik igen értékes és követésre méltó utasításait. Nagyarányu szervezésnek kellett volna ezt követnie, ő részletes utasítást ad még a szolgálat szervezésére is. „Feld oder Wald“ című külön fejezet alatt (150 oldal) foglalkozik behatóan a kérdéssel és hosszadalmas, okos, minden oldalról mérlegelt, sőt alaposan indokolt fejtegetések után munkája 159. lapján lelkesen fölkiált: „Also Wald, Wald und wieder Wald!“

Wessely József munkájának megjelenése előtt a homokpuszta kezelése már a pénzügyminisztérium hatáskörébe kerül. A pénzügyminisztérium csak a pénzügyi nevet hozta, de pénz annál kevesebbet. Adott ugyan ki egy rendeletet, mely szerint évenként 800 kat. holdat kellett volna fásítani, de valószínűleg a pénzügyi helyzet miatt (devaluatio) nemhogy évenként 800 holdat, hanem összesen 1873-tól 1877-ig csak 818 holdat erdősitettek.

Az erdészeti kezelés idejében 1878-tól 1898-ig aránylag igen kevés költséggel sok homokot kötöttek. Ezen erdősítések mai nap is mint meglehetősen jó karban levő erdők állanak és már számottevő jövedelmet szolgáltatnak. Ezen időszakban (20 év), ha a maihoz csak megközelítőleg hasonló évenkénti költség állott volna rendelkezésre — az akkori olcsó munkaerővel — az összes futóhomokot megkötötték volna. Valószínűleg tehát a pénzügyi viszonyok voltak okai annak, hogy *Wessely* életrevaló általános utasítása — melyeket erdészeti körökben megfelelően értékelték is — már a nyolczvanas években el nem tüntették a magyar Zaharát. Az erdészeti kezelés idejében idegen befolyások a fásítást sokszor el is terelték a tulajdonképpen homokkötés teréről. Ilyen volt a szőlőtelepek érdekében a szó szigorú értelmében forszírozott szélfogó elmélet. Erdészeti szakvélemények határozott ellenzése dacára hozzáfogtak a dunadüli nagy szélfogó fásításához. Megjegyzendő, hogy ezen terület nagy része gyepes és általában kötött homok volt. Azt hitték azonban, hogy a pusztá délekeleti részben létesítendő egy kilométer széles erdőpászta több kilométer távolságra megvédi, illetve szélmentessé teszi a pusztá belsejében létesített és létesíteni kezdett szőlőtelepeket. Ezen téves nézet csak a „Kossava“ szél főhn jellegének félreismerése alapján keletkezhetett és a gyepes szélfogóba befektetett sok csemete, munka és költség teljes meghiusulására vezetett. *Tavi* Gusztáv akkori erdőtanácsosnak kellett erősen indokolt véleményes jelentéssel a további hiábavaló költsézésnek gátat vetnie.

Alig vált a szélfogók ideája történelmi följegyzéssé, következett rá a szőlőkarótermelési divat tulhajtása. Összefüggő 500 hold szőlőkaró üzemosztálynak létesítésére szolt a rendelet. Hogy tehát az összefüggő szónak is megfeleljenek, elkezdik fásítani a volt mramoráki legelő gyepes részeit, szóval a meglevő sok futóhomok mellett újból más irányban merült ki a tevékenység. Látható tehát, hogy más ágazatot ért csapás (filloxera) enyhítése körüli tulbuzgóságnak a homokkötés ügye is mennyire kárát vallotta. Emellett a kezelő erdőtiszt hiába tiltakozott a tulhajtott legeltetés ellen, itt — mint egész Magyarországon — minden a politika szolgálatainak esett áldozatul. Az erdőtiszt tiltakozásaival szemben a befolyásos teljhatalmu kormánybiztosok, képviselők, főispánok,

főszolgabírák stb. szakadatlanul a községek részére kieszközölnélő legelőök ügyében zaklatták a minisztereket. Az ilyen közbejárásoknak meg is volt a hatása. Sokszor (választás előtt) sürgönyi intézkedések jöttek legelőterületek kiosztása iránt. Természetes, hogy ilyen körülmények között a homok kimélete és megállapodása csak szerény óhajás maradt. Mindezek daczára már a lugosi m. kir. erdőigazgatóság hatáskörében megtörténtek a kezdő lépések a nagyobb terjedelmű legelőterületeknek vízzel (kutak) való ellátása iránt és már akkor tervbe volt véve, hogy a legelőmarhát korlátozni kell az itatáshoz (kilométer távolságokra) hajtás jogczime alatt az ide-oda barangolásban és kártételben. Mindezen intézkedéseket az erdészeti kezelés nem foganatosíthatta, mert mielőtt ezt megtehette volna, az 1898. évi szervezéssel a homokpuszta ügyei a földmivelésügyi minisztérium gazdasági főosztályához csatoltattak.

Az 1898. évi július havában „M. kir. birtokkezelőség“ cím alatt szervezett hivatalnak föladatává tétetett a még hátralévő futóhomok megkötése, a nem futó, de kopár és általában legeltetésre nem alkalmas területek befásítása, a legelőterületek vízzel leendő ellátása, a szőlőtelepítésre kijelölt területek további kiosztása, a szőlőtelepések oktatása és általában a birtok jövedelmeztetése.

A hivatal élén egy gazdasági tisztviselő állott. Közvetlen a homokkötési munkálatok vezetésével és általában az erdészeti teendők ellátásával *Fekete* János m. kir. főerdőmérnök (akkor m. kir. erdész, jelenleg a pancsovai m. kir. erdőgondnokság vezetője) lett megbízva és ott működött 1898-tól 1905-ig. Én — aki még *Mátyus* József óta, tehát *Fekete* János mellett is ott működtem a homokon — nem mulaszthatom el hangsúlyozottan rámutatni arra, hogy *Fekete* János jó oroszánrészt vett ki magának a homokkötés munkájából 1898-tól 1905-ig. Az ő ismert szorgalmával és szívós kitarásával párosult fáradhatatlan működését sok futóhomokterület megállapodással, az illetékes körök pedig a koronás aranyéremkereszttel ismerték el.

A futóhomok megkötése — mint fentebb részletesen leírtam — 1907-ben befejezést nyert, a nem futó, de kopár vagy legelőül bármi okból nem alkalmas területek befásítása folyamatban van, ezzel egyidejűleg történik a régi gyenge záródásu

(0.3—0.5) erdők hézagainak pótlása és a lombfafélék tenyésztésére nem alkalmas, kifujt, mély fekvésű területek beültetése fenyőfélékkel. Kísérletek vannak továbbá oly fanemek megtelepítésére, melyek a legsilányabb talajokon a fenyőféléket helyettesíteni lesznek hivatva. Mindezek mellett, hogy az erdőgazdaság ne essék az ákácztenyésztéssel tulságos egyoldalúságba: a jobb talajokon más, kemény lombfafélék ültetése is folyamatban van. Ilyenek a *Quercus pedunculata*, *Fraxinus ornus*, *Fr. excelsior*, *Fr. americana*, *Fr. viridis*, *Ulmus glabra*, *Ulmus effusa* (*pedunculata*), *Ulmus heterophylla* stb. Az erdősisítés általában tervszerűen történt, amennyiben a délkeletről északnyugati irányban haladva, semmi másra nem voltunk tekintettel, csak a mozgásban levő, nyílt futóhomok megkötésével törődünk. Most már a volt buczkák közötti területek fásításával sem haladunk szigorú sorrendben, mert alkalmazkodnunk kell az évi vágási sorrendhez (hézagos erdők ki-pótlása) is, de főleg a környékbeli községekből rendelkezésre álló munkaerőhöz is.

A legelők vízzel való ellátásának kérdése falazott kutakkal nem volt megoldható, részben a kutak homokolódása miatt, részben pedig a falazott kutak kevés vizszolgáltató képessége miatt. Falazott kutak helyett mélyfurású kutak szolgáltatják a legelőmarhák itatásához szükséges vizet. Ilyen mélyfurású kut van a pusztán már négy üzemben és egy furás alatt. A furások 350 milliméter belvilágu csővel vannak kezdve és 180—200 méter mélységig nyulnak le. A vizszolgáltató réteg mondhatni 165—170 méter mélységben van és 38—40 méterre emelkedik a víz a talaj színe alá. Innen benzinmotorok szivattyúzzák a vizet 40—50 köbméteres tartányokba, ahonnan csővezetéken jut a víz az itató vályuhoz. Egyik mélyfurású kuttól a víz két kilométer hosszú csővezetékben van buczkán, erdőn keresztül (föld alatt) egy másik legelőterületre elvezetve. A legelőbérleteket környékbeli községek veszik 6—6 évi tartalmu szerződésekkel bérbe. E tekintetben igen jelentékeny verseny van kifejlődve, úgy hogy például a Rosiána nevű legelőterület holdankénti 17 kor. 32 fillér évi bérrel van értékesítve. Jelentékenyebb szántóföldbérlet a homokon kevés van, a szántóként használható kevés területet a személyzet részére szükséges illetményföld járandósága igénybe veszi.

A kiosztott szőlőtelepek már telekkönyvileg is a telepesek tulajdonába mentek át. Sajnos, ezek a szőlőtelepek általában elszomorítóan rossz karban vannak. Kevés kivétellel a telepesek nem tudnak megküzdeni a pénzügyi nehézségekkel, telepeiket vagyonosodási objektumoknak tekintették, vagyoni viszonyaikat túlhaladó területeket vállaltak el szőlőtelepítésre, nem győzik azt trágyázni, jó karban tartani, évenként a szél ellen gondosan takarni és nézetem szerint általában nem is fognak tudni megküzdeni a szelek szárító hatásából eredő és *a légköri nedvesség hiányában rejlő nehézségekkel*. Mindezen bajokra Wessely József már munkája megírásakor, tehát a szőlőtelepek létesítése előtt rámutatott, jó lett volna rá hallgatni, mikor fölkiált: „also Wald, Wald und wieder Wald!“

5. Jelenlegi erdőgazdasági viszonyok.

A már meglévő 22.319 hold erdőszült területre az üzemrendezési munkálatok folyamatban vannak, a pusztá déli felére vonatkozó külső fölvételek már befejezést nyertek, az északi rész fölmérési külső munkálatai is már annyira előhaladtak, hogy a kész üzemterv már ez évben használatba lép.

Sarjerdőüzemmódban 25 éves vágásfordulóban kezeltetnek általában az itteni erdőszült területek, melyekbe a fenyőfélék és más hosszabb fordulót igénylő fánemek oly módon illeszkednek bele, hogy azok a második, esetleg harmadik vágásfordulóban (50—75 év) használatnak ki. Az egész pusztá erdei nyolcz vágásorozatra vannak beosztva és minden vágásorozatban nyiladérendszerrel 100—100 holdas tagokat alkotó egyenes vonalak képezik a vágásorozati határokat.

Az erdők általában nagyon gyenge záródásuak voltak, megfelelő sűrű állást csak a középkorú és fiatalabb erdőkben (1—15 évesek) lehetett találni. Ennek megfelelően az évi fatermés is fokozódott 5000 tömörköbméterről a múlt évi 14.312 tömörköbméterre. Ezen fokozódás oly rohamos, hogy az évi fatermések földolgozására és kiszállítására lehető legsürgősebben nagyszabásu intézkedések válnak szükségessé és a deliblái erdők hazánk első erdőgazdaságainak sorába lépnek.

Az évi vágások kitermelése házilig történik. Rendes vágásokban 70% szokott lenni az ákác- és 10% a nyárhaszonfa kihozatal.

Termelni szoktunk :

lágý haszonfát (nyár, éger és feketefenyő),
kemény haszonfát (kizárólag ákác),
lágý és kemény hasábfát,
lágý és kemény dorongfát,
lágý és kemény galyfát; ez utóbbit rakásokba rakva, kétfogatu kocsirakománynak megfelelő mennyiségben szabott áron a helyszínén bocsátjuk áruba.

Az 1910. évi fatermelésünk volt (gyéritésekkel együtt):

349 töm. köbm. ákác haszonfa,
511 " " lágý haszonfa,
4 ürm. kemény (ákác) hasábfá,
5704 " lágý hasábfá,
1593 " kemény dorongfa (sok gyérités),
7832 " lágý dorongfa,
1404 rakás (kocsi) kemény galyfa (nyesésekkel együtt), és
6163 " " kemény galyfa.

A lágý haszonfát a vevők maguk termelik, felmérés és értékének megállapítása után a helyszínén kifizetik és szállításáról maguk gondoskodnak.

A kemény haszonfát házilig termeljük és 20 korona tóár alapul vétele mellett nyilvános szóbeli árverésen — de kis csoportokban! — a helyszínén értékesítjük. Kemény haszonfa alatt nálunk kizárólag a 10—26 cm vastag ákác értendő. Ez iránt pedig oly élénk a kereslet, hogy a 20 korona tóárt néhol 50 koronára verik fel. Általában a környékbeli lakosság el van ragadtatva az ákác tartósságától. Sokkal többre becsülik a tölgnél és ebben igazuk is van! A birtokon berendezett telefonhálózatnál 1903. évben leástunk mintegy 600 drb. tölgyfatelefonoszlopot és ugyanannyi ákáczelefonoszlopot. Öt év elmúltával (1909-ben) a tölgyoszlopokat mind ki kellett cserélni, földbe ástott részük elkorhadt, holott az ákácoszlopok még most is (9-ik év) kifogástalanul tartanak.

Termelt tüzfakészletünket a vágásokban (tisztásokon és nyiladékokban) raktározzuk. Történik ez egyfelől azért, hogy az értékesítés alkalmával a fuvarosok ne gázolják el a sarjhajtásokat és gyökshajtásokat, másfelől pedig azért, hogy a raktárakat kidaraszolt (gyeptől mentesített) 2 méter széles pásztákkal a futótüzek ellen

mentesítsük. A raktározott készleteknél két tisztviselő és az illető védkerület altisztje jelenlétében megállapítjuk a raktározási többleteket, ezt bevételezzük és az egész készletet az illető kerület altisztjének felelősség mellett átadjuk. Az ellenőrzés időszakonkénti váratlan rovancsolásokkal történik. A védkerület altisztje könyvet vezet a neki számadásszerűleg átadott készletről és rendszeren hetenként csak egy napon (csütörtök) szabott egységáron értékesíti a fát.

Ilyenekről nem kellett eddig gondoskodnunk, mert az erdőben szegény környékbeli községek az egész fakészletet elfogyasztják. A tűzifaértékesítés rendszeren augusztus hó második felében kezdődik (cséplés után). Ezen időről kezdve a környékbeli községek lakói százával jönnek kocsikkal egyenesen a faraktárhoz, lefizetik a köztudomásra hozott egységárakat és rögtön viszik a megvett mennyiséget. Óriási forgalom van ilyenkor a homokon. Több ezer méterből álló fakészletek rövid néhány nap alatt elfognak. A fát értékesítő altisztek kis pénzszekrényekkel vannak ellátva, kötelesek azonban a beszedett pénzüsszeget még az nap a hivatalba jegyzék mellett beszállítani. Tekintettel az igen nagy forgalomra, faeladási napokon két, néha három altisztet rendelünk ki egy-egy faraktárhoz, hogy a kocsik torlódását megakadályozzák és a rendet fentartsák. Ily egyszerű és a legszegényebb ember által is könnyen hozzáférhető faértékesítési mód mellett fakészleteink zöme két-három hét alatt elfogy. Az ellenőrzés nagyon könnyű, mert minden raktár készlete az irodában nyilván van tartva és bármely órában megrovancsolható. Altisztjeink megbízhatóságára is vall, hogy mindez ideig ezen értékesítési mód fennakadás nélkül gyakorolható volt.

Az erdei termékek előállításai költségeihez számítjuk a ki-termelési költségeket és a fának az erdei raktárakba szállítása és felrakásolása körül felmerülő kiadásokat:

	Kikiáltá i ár K	Eladási ár K	
ákácz haszonfa 1 tömörköbméter	20:00	22:00—50:00	} árverés a vágásban
lágý " (nyár) 1 tömörköbméter	10:00	10:00	
lágý " (fenyő) 1 tömörköbméter	15:00	15:00	
kemény hasábfa 1 ürméter	4:80	6:00	
lágý " 1 "	2:20	3:40	
kemény dorongfa 1 "	4:00	5:00	
lágý " 1 "	1:40	2:40	
kemény galyfa 1 kocsi	1:00	1:50	
lágý " 1 "	0:67	1:00	

Ide tartozik a borókabogyószedés, valamint a méhlegelő. A borókabogyószedés jelenleg évi 2526 kor. haszonbér összegért van bérbe adva. A vadászat 40.295 kat. holdon bérbe van adva 300 kor. évi bérért, 3235 hold vadászterület pedig a személyzet részére van kihasítva. (Dumaca erdő 249 hold lősztalaja vadászatiilag nem értékesíthető.) A személyzet részére kihasított vadászterületen a ragadozó és kártékony vad rendszeres irtással pusztítatik. E célra a lőfegyverrel való irtáson kívül rókára a strychninmérgezést, vadmacskára a „Triumpf“ nevű (Haynauban készült) csapóládákat, róka, vadmacska és ragadozó szárnyasok ellen egyformán a különböző szerkezetű vastőröket is alkalmazzuk. Különösen ki kell emelnünk, hogy a rókára a szalonnadarabkákban elrejtett strychnin-mérgezés, vadmacskára pedig meglepő jó eredménnyel a Triumpf nevű csapóláda vált be. A ragadozók megfelelő gyéritése után 1909. évben 40 drb. fácziányuk és 8 drb. kakas lett eleresztve, ezek szaporulata főleg kakasokban mindjárt az első évben oly jó volt, hogy 1911. évi márczius havában — a kakasok tulsulya miatt — újabb 50 tyuk kibocsátása vált szükségessé. A fácziános négy etetővel és ezeket minden irányból behálózó fácziánösvényekkel van ellátva. Ezenkívül a fácziános leglátogatottabb helyén $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ hold czirok, köles, muhar, tengeri és árpa van vetve. Főleg a czirok képezi a fácziánok legkedvencezbb tartózkodási helyét, általában úgy látszik, homokunk a Teremtő által vadaskertnek is alkalmassá van berendezve, mert úgy a fáczián, mint a meglevő kis őzállomány mindenütt megtalálja létfeltételeit és az egész területen bárhol otthonosan érzi magát.

A méhlegelőről, mint mellékhaszonvétekről szintén jogosan beszélhetünk, mert az ákáczirágzás, valamint a hársvirágzás ideje — mint főidények —, ezenkívül pedig a homokpuszta folyton viritó flórája tavasztól őszig állandóan jó legelőt szolgáltatnak. *Méhcsaládonként és havonként 10 fillér méhlegelődíjat szedünk.* Ily módon az 1910. évben befolyt 82 korona 55 fillér. Ezen mellékhaszonvételek évről-évre rohamosan emelkedni fog, mert népünk most kezd rájönni, hogy a méhészkedés igen jövedelmező foglalkozás.

Felujítás természetes uton: A rendes vágások felujulása sarjadzás utján tuskó- és gyöksarjakkal történik, a hézagok ültetés utján ákác-

csemetékkel pótoltnak. Öreg ákáczállományok sarjadás útján úgy ujulnak fel legsikeresebben, ha a kihasználás *tuskóirtással* (gyökfejkiiszedés) történik. Ez esetben a kiásott gyökfej helye körül, valamint az oldalgyökerekből oly sok gyöksarj keletkezik, hogy az új állomány megsokszorosodott önálló törzsegyedekkel foglalja el elődjének helyét. Ugyanezen eljárás a nyárfafélék közül csak a jegenyenyár és fehérynárnál alkalmazható eredményesen, mert a fekete- és kanadai nyár inkább csak tuskósarjakról ujul fel. (Szegedi és szabadkai tapasztalat, mely Délibláton is beigazolást nyert.)

Felujítás mesterséges uton: Általában az ültetést alkalmazzuk. A nyárdugványozás, valamint a gyökereztetett nyárcsemeteültetés megközelítőleg sem állotta ki a versenyt az ákáczzal, emiatt a nyárfák mesterséges telepítése egyáltalában mellőzve lett. Laza talajban mélyebben (ezt az ákác nagyon szereti), kötöttebb talajban pedig sekélyebben ültetjük el a csemetét, különösen jól bevált a mély ültetés a futóhomokon. Gyepes talajon az ákáczültetés egyáltalában nem vezet célhoz. Gyepes területet meg kell szántani és csak alapos talajlazítás után lehet az ákáczültetés sikerére számítani. Ugyanígy vagyunk a pusztá *kifujt* (ausgewehte Kehle) területeivel is, melyeket homokonkréciók borítanak. Ezeket eddig az ákácra nézve teljesen hasznavehetetlennek tartották, az utóbbi évek kísérletei azonban beigazolták, hogy a kifujt (göbecses homok) területek közül is csak az egész mély fekvésűeken kell más fannemhez folyamodni, holott a magasabb fekvésűeken, ha legalább 20 cm mélyen megszántatnak, az ákác kielégítő sikerrel tenyészthető, megfelelő ápolásukról (nyesés) azonban okvetlenül gondoskodni kell.

Az ültetést november elején azonnal megkezdjük és csak a talaj fagyott állapota parancsol szünetet, különben ültetünk ősszel, egész télen át és tavasszal április végéig. Legjobbnak bizonyult az őszi ültetés, minek magyarázata itt a homokon abban van, hogy az egész téli csapadékot megnyertük a csemeték megéréséhez.

Az ültetésnél alkalmazott fanemek: A régebbi időkben alkalmazott fanemek a 4-ik fejezetből kivehetők. Jelenleg a laza talaju, buczkás, dombos területekre csak ákácot, a magasabb fekvésű, kifujt

területekre szintén ákácztot, a mélyen kifujt területekre fekete- és erdei-fenyőt, a jobb talaju (barna és fekete homok), de különböző okok miatt csak erdőnként hasznosítható területekre amerikai dió, amerikai kőris, magaskőris, virágoskőris és kocsányos tölgyet is alkalmazunk. Ezen kívül kísérletezünk kicsiben a 3-ik fejezet alatt felsorolt fajokkal. A lombfa-félékkel való kísérletezés célja az, hogy az ákáczzal való fásítás egyoldalúságától magunkat lehetőleg mentessük, utódainknak a homoki viszonyok között tenyészhető fajok megválasztásához kész megfigyelhető állománycsoportokat hagyjunk vissza, a fenyőfélékkel való kísérletezés célja pedig az, hogy a feketefenyőnél műfaként való alkalmazhatóság tekintetében lehetőleg jobb és amellet mégis talajjavító fajtát találjunk.

Rendszeresen vándorcsemetekertekben neveljük az ákácztot, ez felel meg leginkább az ákác termésetének. A magot nem forrázzuk, nem azért, mintha nem ismernők el a forrázás előnyeit, hanem azért, mert a vetéshez közönséges gazdasági nagy vetőgépet használunk. Egy ily vetőgép képes egy nap alatt (váltott lovakkal) 13 holdat is bevetni, ennyi területhez szükséges vetőmagot pedig nehézkes és kockázatos dolog lenne egyszerre forrázni. Ha ugyanis a forrázás után 2—3 napi esőzés állana be és a vetőgép a sáros talajon nem járhatna, a forrázással már előkészített nagymennyiségű mag nehezen volna eltartható. Különbösen is a mindig nagymennyiségben rendelt mag csirázóképessége ellen igazán nem lehetett kifogásunk.

Holdanként 32 kg ákácsmagot vetünk 40 cm sortávolság mellett.

Ákácscsemetekert holdankénti költségei:

Őszi szántás 20 cm mélyen	8—	K
32 kg mag ára à 0.80 K	25.60	"
Közvetlen a vetés előtt április 20-tól április 30-ig:		
vetőszántás	} együtt	14— "
fogasolás		
hengerezés		
géppel bevetés és ujból hengerezés		
Gyomlálás és háromszori, esetleg négyszeri kapálás holdanként 45 kéznapszám, átlag à 1.50 K	67.50	"
A föld évi haszonbér értéke	40—	"
	Összesen:	155.10 K

Nyerhető holdanként átlag 110.000 drb. kiültetésre alkalmas (16—180 cm magas) egyéves csemete.

Kerül 1000 drb. egyéves kiültetésre alkalmas csemete 1 K 41 filérbe.

Ha pedig a föld hasznobér értékét nem vesszük számításba, mondhatni kereken 1 koronába.

Ákác csemetekertjeink zöme jelenleg a homokpuszta Leánykút nevű részében van, első minőségű fekete homoktalajon.

Tapasztalatként csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az ákác csemetekertnek nem szükséges nagyon mély szántás (20 cm elég), hanem annál fontosabb, hogy a talaj abszolút porhanyóvá legyen megmunkálva (ez a homokon könnyű).

Rögös csemetekertben ki van zárva a sikerült ákácvetés és csemetenevelés!

Tekintettel arra, hogy évi ákác csemetekertjeink nagy kiterjedésűek (60—100 hold) szoktak lenni, a válogatás útján nagyon sok kiselejtezett (gyenge) csemete is gyűl össze. Ezeket nem semmisítjük meg, hanem összegyűjtve, közönséges ekével barázdába iskolázzuk. Ez úgy történik, hogy minden második barázdába kerül egy sor apró csemete. A munkások (gyerekek) fel lesznek állítva a barázda mentén sorba 4—4 m távolságra. Minden munkás berakja a maga 4 m-es szakaszát (5—10 cm csemetetávolsággal) a barázda oldalába nyomott csemetével. Ezt, míg az eke odaérkezik, sietve el kell végeznie. Az ekebarázda a csemetét betakarja. Míg az eke — a sorközt alkotandó — a második (üres) barázdát szántja, addig minden munkásnak kötelessége az előbb berakott csemeték mellett a talajt (lábbal) a csemeték gyökeréhez nyomkodni és a szükséges egyengetést is elvégezni. Ezen munka kerül holdanként 60 K-ba, beiskolázzható holdanként 120.000 drb. csemete, melyből ültetésre alkalmassá válik 100.000 drb. Az iskolázásnak a legjobb talajban kell történnie, hogy a sok selejtes csemete az iskolázás után megfelelővé erősödjék. Alkalmazását csak ott ajánlom, ahol az osztályozás útján nagymennyiségű apró csemete marad fenn és ahol ezen iskolázással a magvetés esetleges sikertelenségét ellensúlyozni kívánjuk. Csakis így indokolt, mert különben pénzügyileg nem

sokkal takarékosabb az új vetésnél és mert az első évben selejtesként kiosztályozott csemete mégis csak másodrendű marad.

Ez nálunk Török (vadászerdei erdőőri szakiskolai igazgató) féle csemetekiemelőkéekkel történik. Az ekét nálunk (homokon!) négy kis ló könnyű szerrel huzza. Képes egy eke 40 munkással naponként 500.000 drb. csemetét kiemelni, válogatni, osztályozni, megolvasni, kötegekbe kötni és bevermelni. Ezen munka összesen kerül 1000 darabonként 55 fillérbe.

A csemetekiemelőke használata előtt a kiemelés ásóval ezer darabonként 2 K 40 f-be került, tehát nálunk a *Török*-féle csemetekiemelőke meghonosításával minden millió csemeténél 1850 K megtakarítást értem el. Mi évenként nevelünk 3—4 millió csemetét, tehát ha *Török* ezen hasznos eszközét sehol másutt nem tudnánk sikeresen alkalmazni, magában Delibláton rászolgált a hirnevére. A kiemelési eljáráshoz meg kell jegyezni még, hogy mi a 60—180 cm magasra növe csemetesorokat kiemelés előtt Hauptner-féle nyeseóllókkal lenyirjuk 40—50 cm-nyire a föld színe fölött. Ezzel elérjük azt, hogy az ekét vontató lovak a csemetesorok között akadálytalanul járhatnak. Még egy óriási előnye van a *Török*-féle ekével való kiemelésnek, ez pedig abban áll, hogy a sorokban a csemeték gyökerét a talajban elvágja, de a csemete azért állva marad, mintha be volna verelve. Mi ezt arra használjuk fel, hogy az összes csemetéket már őszzsel kivágjuk, illetve az ekével a sorokat végigjártatjuk. Ezzel elvetettük a gondját a kiemeléshez szükséges 4 lóval való vesződésnek. A csemete tehát ki van (gyökere) vágva, csak annyit szedünk ki belőle (tépjük mint a hagymát), amennyi az 1—2 napi ültetéshez szükséges. Ha ráncszakad a havazás vagy fagy áll be, egyszerűen csak szünetelünk és nem kell a csemetekötegekben szokásos bevermelés (penészedés) miatt aggodalmakat kiállnunk, mihelyt azonban csak egy-két napra is enged a hideg, a csemetekitépést és ezzel együtt az ültetést egész télen át folytatjuk. Az is megtörtént már velünk, hogy egy ízben nem kaptunk az ültetéshez mindjárt tavasszal elegendő költséget, bent hagytuk tehát az ekével már kivágott csemetét a földben állva és azok tovább vegetálva, kétévesek lettek.

Az ákácültetés költségei:

1000 drb. csemete	nevelése	1.41 K
1000 " "	kiemelése	0.55 "
1000 " "	szállítása	0.40 "
1000 " gödör	megásása	3.00 "
1000 " csemete	elültetése	1.94 "
1000 " "	tőre csonkítása	0.20 "
	Összesen	7.50 K

Ültetünk holdanként 2 m sor, 1.5 m csemetetávolság mellett átlag 2000 drb. csemetét, *kerül tehát 1 hold beültetése 15 K-ba.*

Ezen adat csak azon területekre vonatkozik, ahol futóhomokról vagy mezőgazdasági előhasználattal előkészített talajról van szó.

Ahol a talajt szántással kell előkészítenünk (félig gyeves, kopár homok és homokkonkrécziókkal fedett ugynevezett göbecses homok), ott még holdankénti 8 K szántási költség járul hozzá.

Ez annyira egyező a hazánkban gyakorolni szokott módokkal, hogy részletesebb ismertetésére nem terjeszkedem ki, csak annyit említek meg, hogy most már a futóhomok megkötésének befejeztével fenyőcsemetéket is évenként 2—3 milliót kell nevelnünk. Szükségünk lesz okvetlenül iskolázott erőteljes fekete-, erdei- és simafenyőcsemetékre. Az iskolázás ily nagy mennyiségeknél ásóval költséges volna, tehát itt is a géphez folyamodtam. Beszereztem két *Hacker* Rudolf-féle csemeteiskolázógépet és mondhatom, ezen eszközök kiváló, tökéletes, szép, gyors és olcsó munkát végeznek. Egy gép képes naponként 25.000 drb. egyéves fekete- vagy erdei-fenyőcsemetét iskolázni. Ezer darab csemete iskolázása nálunk még nem teljesen gyakorolt munkásokkal is csak 32 fillérbe került. A fenyőcsemeték nevelésénél szintén nem találtam a tulságos mély talajmegművelést okvetlenül szükségesnek, sőt mondhatom, meg is jártam ezzel. Egy 50 cm mélységig forgatott talaju csemetekertemben a fekete-fenyőcsemeték gyökere egy év alatt annyira mélyen leszaladt, hogy az iskolázáshoz rendkívül nehéz volt őket kiásni és a *Hacker*-féle gépekkel az 50 cm hosszú gyökerű egyéves csemetéket nem is tudtam átiskolázni, hanem kénytelen voltam a tulságos hosszú gyökerű csemetéket kiválogatva mindjárt az ültetési helyre dugványfuróval elültetni.

Jelen évben mivelés alatt álló csemetekertek:

Állandó csemetekert különféle csemeték nevelésére	Leánykúton	5 hold
Ákáczcsemetekert	Leánykúton	11 "
Ugarnak hagyva	"	9 "
Ákáczcsemetekert	Suhogóban	23 "
"	Erzsébetlakon	6 "
"	Ulmai uton	4 "
Fenyőcsemetekert	Gerebenczen és Emánuel-telepen	2 "
Összesen bevetve:		51 hold
ugar:		9 "

1909. évben 116 hold, 1910. évben 120 hold csemetekert állott mivelés alatt. Az 1910. évi visszaesés onnan származik, hogy az ákáczneveléssel párhuzamosan nagyobb mennyiségű fenyőcsemetét kell nevelnünk, ezek kisebb területet foglalnak el s így az ákáczcsemetekertek kiterjedését apasztani lehetett.

Ezen munkálatok ákác sarjerdőnél mondhatni a kezelő erdőtiszt legfontosabb, de egyuttal legháládatosabb teendőit képezik. Itteni tapasztalatok szerint szükségesek a következő beavatkozások:

5 éves korban: Sarjról kelt állományokban ágnyesés, valamint az egy tuskóról kinőtt fölösleges sarjak eltávolítása. Ültetés útján létesített állományokban csak ágnyesés.

10 éves korban: Első gyérités ágnyeséssel kapcsolatosan, ekkor egy tuskón legfőljebb két törzs hagyatik meg, eltávolíttatnak a villásnövésű törzsek, a görbék, kardalaku sarjak és elnyomottak.

15 éves korban: Második gyérités. Minden törzs olyan növéttel hagyatik meg, hogy az ákác természetének megfelelő koronát fejleszthessen (általános szabály, hogy a korona a törzs magasságának $\frac{1}{3}$ -át foglalja el). Kiszedetnek az elnyomott törzsek és hibásak, valamint a kettősek közül egy.

20 éves korban: Harmadik gyérités. Ennél a főczél a törzsek minőségi növekvésének előmozdítása. Megjegyzendő, hogy az alkalommal az állomány alját ellepő cserjenövényzetet kiméljük, oly célból, hogy a gyér állást szerető ákácállomány talaja kellően beárnyékolva maradjon.

Az ágnyesés eddig fejszével történt, magam részéről azonban ez ellen nagyon sok kifogásolni valót találtam, mert a kis törzsek vagy nagyon meg lettek a fejszével sértve (nyúzva), vagy pedig

igen hosszú ágcsonkok maradtak rajtuk. Ezt elkerülendő, egy alkalmas ágfűrész kerestem a nyéséshez. Az *Allers*-féle (Dörner kertész által tökéletesített) rudasfűrész nagyon drágának (szállítással 10 kor.) és inkább kertészeti eszköznek bizonyult. A rudra szerelt rókafarkfűrészek pengéjét nem lehetett eléggé merevíteni, mert a merevítés céljából vastagított penge élesítése és kezelése nehézkessé vált. Külön méretek szerint készítettem egy nyélre szerelhető kengyeles fűrész, csavarral feszíthető, meglehetősen széles és könnyen élesíthető pengével. Ezen fűrész darabja 1 kor. 90 fillérbe kerül, tehát a munkás által is könnyen beszerezhető s emellett a czélnak megfelel. (Megrendelhető Mein Jenő vaskereskedésében Kevevára, Temesmegye). A fűrész használhatóságára nézve megejtett kísérletek jó eredményre vezettek, minthogy azonban még csak az 1911. év tavaszán készültek el, a munkások körében való elterjesztésre még nem is volt alkalmom.

Az ákácz növekvésébe történő első beavatkozást vagyis az ágnyesést rendszeren a nyerhető rőzsének átengedése ellenében költség nélkül végeztetjük. A távolabb fekvő ákáczosokat (a puszta belsejében) azonban előreláthatólag szakmány munkával pénzért fog kelleni lenyesetni. A megejtett kísérletek szerint ez holdanként hat koronával végezhető munka lesz.

Az első gyérités (10 éves kor) már nem kerül költségbe, hanem még jövedelmet is hoz, amennyiben a munkások a ki-termelhető dorongfát ürméterenként 70 fillérért, a galyfát pedig fele termelőrésztért termelik. A kivágható törzsek ezen műveletnél már *előre kibélyegeztetnek*.

A második gyérités szintén házilag történik, ez már haszonfa (kerítés, oszlopok), dorongfa és feles termelőrészes galyfahozamot ad.

A harmadik gyérités előhasználati fatömege már 40% haszonfát ad.

Fentiekben az ákáczerdők ápolására irányuló munkálatokról volt szó, minthogy ezek homokunkon az uralkodók. A fenyőfélék gyéritésére, illetve ápolási műveleteire még nem sok alkalom nyílt, mert az idősebb fenyőállományok még nagyon kis számban vannak képviselve. Nyárfaállományok ápolása az egyéb irányu nagymérvű elfoglaltság mellett szintén csak újabb keletű

és ezekben a beavatkozás a kardalaku növéssü tuskósarjak, illetve törzsek eltávolításából áll; a régi nyárfaállományok gyéritésére gyenge sűrűségük miatt nem is volt még szükség.

Minthogy a futóhomokon ültetett ákáczcsemeték az elemektől (szél, szárazság, visszaverődő hősugarak, homokverés) nagyon sokat szenvednek, a 7—8 évüket elért fiatalosok meglehetősen snyilódnak, elágasodnak és magassági növéssre kevés hajlamot mutatnak. Ezen bajon elődeink úgy igyekeztek segíteni, hogy az egész fiatalost 7—16 éves korában töremetsztették (auf die Wurzeln setzen), remélve, hogy így azt erőteljesebb sarjadzásra és jobb növekvésre bírják. Magam is alkalmaztam a töremetszést néhány-szor, de az eredménynyel nem voltam megelégedve, mert a töremetszés után sok sarj keletkezik ugyan, de ezeken a 4—5-ik évben mégis csak bekövetkezik az elágasodás. Töremetszés helyett tehát inkább a nyesést alkalmazom és ezzel — tapasztalatom szerint — sokkal jobb eredményt értem el.

Kétségtelenül megállapítható, hogy az ákáczipaizstetü nem oka az ákáczos snyilódésének, hanem következménye a bármi okból elmaradt vagy nem helyes időben alkalmazott erdőápolási műveletnek. Kellő időben eszközölt nyesés a legsikeresebb védekezést képezi az ákáczipaizstetü ellen, mert a paizstetü csak elnyomott egyedekben, beárnyékolt alsó ágakon vagy nem neki megfelelő talajon telepített ákáczosban képes tenyészni. Napnak és szabad levegőnek kitett vagyis ákácz természetének megfelelő koronákon az ákáczipaizstetü nem okoz számbavehető kárt.

Az ákáczmolypille hernyója az ákácztermés hüvelyének megfúrása és a fejlődő mag elpusztítása által nálunk is okoz ugyan kárt, de ezt ezideig még nem nagyon éreztük, mert ákáczmag gyűjtésére csak a legközelebbi években (szabadon álló törzsekről, határmenti fák) szándékozunk berendezkedni.

A gyepes területeken — különösen ahol azok nem legeltethetők — valamint az utak mentén buján tenyésző fű augusztus és szeptember hónapokban rendszeren le szokott száradni. Ezen, ugynevezett avarfű nagyon gyulékony és vigyázatlanságból, néha szándékos gyújtogatás után (eldobott szivarvég vagy gyufa) könnyen tüzet fog. Szeptembertől áprilisig, tehát éppen a szeles időszakban az így keletkezett futótüzek a szél által is élesztve, rend-

kivül gyorsan terjednek és néha több száz holdra menő (de rendszeren gyepes) területet végigpörkölnék. Erdőben csak ott okoznak kárt, ahol az erdő alja sűrűn be van növe borókával, mert a szintén nagyon jól égő boróka lángja oly magasra csap fel, hogy az állományalkotó törzsek is áldozatul esnek a nagy hőségnek és égési sebeknek.

Futótüzek ellen a törvény tiltó rendelkezéseinek szigorú alkalmazásán kívül védekezésünk csak az okozható kár mérséklésére irányul, oly módon, hogy az utvonalakat, valamint az erdőgazdasági beosztás alapját képező nyiladékokat minden gyúlékony anyagtól alaposan megtisztítva, úgynevezett „tűzfogó pászták“-ká alakítjuk. Másfél méter széles kocsit vagy tűzfogó pászta képes már a futótűz terjedésének határt szabni. Ha azonban a tűz nagyon erős széllel terjed, köteles a legelsőnek odaérkező erdőőr — a tűzterjedési irányában közbeeső terület feláldozásával — a tűzfogó pásztáig sietni és annak mentén a fűvet *széllel szemközt* meggyújtani. Azon czélből történik ez, hogy a nagy széllel rohanó tűz a pászta mellett már elhamvasztott területet találjon és a különben keskeny tűzpásztán át ne csaphasson.

A falopások mondhatni jelentéktelenek. A feljelentett kihágási esetek zöme a legszegényebb sorsú lakosság által hátiteherenként hazaczipelt száraz rőzsefalopásból áll. Ez ellen is a legnagyobb erélylyel védekezünk és minden kihágási esetet irgalom nélkül üldözünk. Jogosan és a humanizmus követelményeivel szemben is nyugodt lelkiismerettel teszszük ezt, mert elmondhatjuk, hogy a homok környékén nincs fahiány miatt fagyoskodni kényszerült ember. A puszta bármely oldalán, az év bármely szakában, bárkinek adunk fiatalos felnyesési vagy részes galyfatermeléssel járó gyéritési munkát. Tehát a legszegényebb ember is bármikor pénz nélkül, de becsületes munka árán tüzelőanyaghoz juthat. Ilyen kedvező viszonyok daczára mégis létező fatolvajaink a korcsmázók és dologkerülők sorába tartoznak, kikkel szemben a humanizmus reánk nem ró kötelességet.

Az egész homokpuszta 14 védkerületre van osztva. Három helyen kettős (6), hét helyen pedig egyes erdőaltiszti lakás épült, rendszeren a puszta szélein a községekhez közel eső — tehát leginkább védendő — részeken. Egy altisztünknek még nincs ter-

mészetbeni lakása. (Delibláton lakik.) Az erdészeti altiszti személyzet áll: nyolcz I. oszt., öt II. oszt. és egy napidijas erdőaltisztból, kik valamennyien szakvizsgázott egyének. Telefonhálózat köti össze valamennyi lakást a Delibláton levő központtal.

Jövedelmezőség. Az évi vágások házilagos kitermelésével, a faértékesítés egyszerűsítésével, minden erdei terméknek a legszegényebb ember által a legkisebb mennyiségben is beszerezhetővé tételével sikerült *ugyanazon kiterjedésű évi vágásterületek* mellett a haszon- és tűzifatermelés jövedelmét 1899 óta 8300 koronáról 51.394 korona 82 fillérre fokozni. A legelőterületek jövedelme ugyanazon idő alatt kutak létesítése és a bérleti értékesítés útján 43.596 koronáról 99.165 korona 33 fillérre emelkedett.

Az erdőhasználatokból várható rohamos jövedelememelkedésre csak annyit említek még meg, hogy évi vágásterületeink eddig 350 hold körül szoktak lenni az *egész* pusztán, holott az üzemrendezési munkálatokból kivehetőleg csak a pusztá *déli felében* már meg fogják haladni a 350 holdat az évi új vágásterületek. A gyéritésekből kikerülő jövedelem pedig már az idén meghaladja a 20.000 koronát. A mellékhaszonvételek közül ugy a borókabogyó szedésénél némi béremelkedésre, mint a méhlegelő jövedelmezőségénél tekintélyes gyarapodásra számíthatunk. A vadászati jog bérbeadott voltához, illetve a 300 korona bér melletti értékesítéshez ugy erdészeti szempontból, mint más tekintetben sok szó fér.

A legelők bérjövedelménél már körülbelül elértünk egy olyan fokot, melyen túl már új legelőterületek kihasításával nem mehetünk. Mondhatni valamennyi legelőterület el van látva vízzel. Jövedelememelkedésre tehát új legelőterületekkel nem számíthatunk, csak az eddigiék jobb értékesítésére leszünk utalva, e tekintetben, nézetem szerint, van is még fejleszteni való.

Minthogy a jövedelmezőség évről-évre fokozódik, egy nem helyes képet adó átlag helyett a múlt évit mutatom ki:

Jövedelmezőség 1910. évben.

	Bevétel		Kiadás	
	K	f	K	f
Haszon- és tüzifaeladásból	51.395	47	—	—
Borókamagszedésből	2.526	—	—	—
Vadászati jogbérletből	300	—	—	—
Méhlegelőből	82	55	—	—
Legelőberek és szántóberek	99.165	33	—	—
Uradalmi jogokból	3.410	38	—	—
Egyéb bevételek (erdei kihágás is)	3.057	74	—	—
Szőlő és gyümölcsészetből	2.273	98	—	—
Perkölségekből	32	—	—	—
Rendes bevételek összege	162.243	45	—	—
Személyi járandóságok	—	—	44.540	28
Dologi kiadások	—	—	3.583	15
Gazdálkodási és üzemi költségek	—	—	30.660	61
Közterhek	—	—	13.300	—
Rendes kiadások összege	—	—	92.034	04
<i>Tiszta jövedelem 70.159 korona 41 fillér.</i>				
Rendkívüli kiadások. Átmenetiek (fásítás, kataszteri felvétel, telekkönyvi rendezés) ...	—	—	40.000	—
Beruházások	—	—	12.725	85
Rendkívüli kiadások összege	—	—	52.725	85

6. Jövőbeli gazdasági feladatok és elérendő célok.

Legközvetlenebb feladatunk és egyuttal legszebb kötelességünk is a meglévő fiatalosok ápolása és csak ezzel párhuzamosan haladhat a további fásítás, ahol igen nagy körültekintéssel kell megválogatni az alkalmazandó fanemeket. Ehhez sok utánjárás, részletes tervek, utóbbiakhoz viszont alapos helyi tapasztalat és minden avatatlan befolyástól mentes munkakör kell.

Mint hogy a nagyterjedelmű fiatalosokkal meggyarapodott erdőállományyal a fatermelési és szállítási munkák is megszorodtak,

gondoskodnunk kell bízgatás és oktatás útján a fatermelő munkások számának szaporításáról. Minden épkezláb embert fatermelő munkássá kell nevelnünk.

A kitermelendő faanyag ma-holnap tullépi a helyi szükségletet, jó előre gondoskonunk kell tehát utak építésével a pusztá minden részének hozzáférhetővé tételéről, azaz teljes feltárásáról. Kellő következetességgel és minden avatatlan beleszólástól mentesen a jónak bizonyult faértékesítési módokat a pusztá minden oldalán bevezetni és a lakosságot hozzászoktatni. A szállítást legjobban elbíró választékokat kellő mozgékonyssággal távolabbi piacra kell juttatni.

Már magában a megindult nagyobb szabású fuvarozási munkák is szükségessé teszik, hogy az erdősitések alkalmával kellő mennyiségű és kiterjedésű tisztásokat hagyjunk az erdők között. Eltekintve ettől, czélunk az állattenyésztés országos érdekeinek tudatában a legelőkérdés megoldásához hozzájárulni, annyival is inkább, mert hazánkban éppen erdész szaktársaink azok, akik a legelőkérdés fontosságát felfogva, azzal legbehatóbban foglalkoztak és Deliblátra nézve is tanulságosan fejtegették a legelőgondozás módjait.

A homokpuszta csak egynéhány évi kimélet után is helyenként oly jó képet, buja tenyészetet mutat, mely könnyen elragadja a haszonvágyó embert. Ezen csalogató sátán végigvonul a homokpuszta egész történetén, nagyon szomorú nyomokat hagyva vissza.

Láttam ezt a homokpusztát 14 év előtt. Aki ezt csak nézte és nem alaposan látta, el sem tudja képzelni azt a siralmas állapotot, mely 1810-ben lehetett, mikor 29.000 hold futóhomok hőmpölygött a Kossava előtt. Amit 20—25 évi gondozás és kimélet jövatesz, azt egy 4 hónapos gondatlan legeltetéssel meg lehet semmisíteni!

Javítanunk kell fásítás útján a légköri viszonyokat, javítanunk kell kimélet útján a talajt és mindenekelőtt folyton mérsékelnünk kell haszonvágunkat!...

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

Titkári jelentés.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1911. évi december hó 17-én tartott közgyűlésén előadta *Bund Károly* titkár.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Egyesületi életünkre a legutóbbi közgyűlés óta eltelt év alatt nagynevű, szeretve tisztelt elnökünk elhunytával a gyász fátyla borult. A folyó év elejétől kezdve rohamosan hanyatló egészségi állapota csakhamar válságosra fordulván, az aggodalom hetei, sőt hónapjai következtek be reánk, amelyek alatt erős lelkének és szívós szervezetének az enyészettel vívott titáni harcát szívszorongva figyeltük, a néha felcsillanó reménysugárból önámító biztatást meritve, amely sajnos, hiábavalónak bizonyult. A halál kérlelhetlenül kiragadta sorainkból báró Bánffy Dezsőt, akit mindnyájunk bizalma és szeretete több mint egy évtized óta egyesületünk élére állított.

Nem czélom boldogult elnökünknek érdemeit a haza és a mi szűkebb működési terünk körül méltatni; ennek a kötelességünknek tárgysorozatunk további folyamán teszünk eleget, amidőn sokkal hivatottabb férfiu szavai fogják a boldogult érdemeit összefoglalni és méltatni. Reám csupán az a kötelesség hárul, hogy a t. Közgyűlésnek bejelentsem, hogy az igazgatóválasztmány nagyérdemű elnökünk emlékének nem csupán ezen emlékbeszéd által kívánt áldozni, hanem tegnap tartott ülésében elhatározta, hogy báró Bánffy Dezső emlékezetét maradandóan megörökítendő, azzal a javaslattal lép a t. Közgyűlés elé, hogy az 1906. évben az egyesület megalakulásának 40-ik évfordulója ünnepére létesített azt az eddig névtelen alapítványt, amelynek kamataiból erdőtisztek fiainak középiskolai oktatását fogjuk az alap teljes összegyűjtése után támogatni, méltóztassék boldogult nagyérdemű elnökünk emlékére: *Báró Bánffy Dezső-alapítványnak* elnevezni.

Elnökünknek egyfelől széles látkörű, messze körültekintő

vezérsellemét, másfelől egyesületi életünk minden egyes részletkérdése iránt is megnyilvánuló meleg érdeklődését nélkülözve, természetesen fogja találni a t. Közgyűlés, hogy egyesületünk működése a gyász ezen évében nem volt talán oly intenzív, mint máskor, s nem számolhatok be annyi befejezett ügyről és kérdésről, mint máskor. Ahhoz azonban, hogy aránylag több függő kérdés megoldása maradt a jövő évre, mint máskor, nagyban hozzájárult egy másik körülmény is.

Ugyanis már a folyó év elejével az osztrák birodalmi erdészeti egyesület azt a kívánságát nyilvánította, hogy szokásos külföldi tanulmányutját az idén Magyarországon óhajtaná megtartani s különösen országunk déli részének különleges viszonyai keltik fel különös érdeklődésüket. Egyesületünk örömmel fogadta a bejelentett látogatást, a tanulmányut részletes tervezetét kidolgozta és a földmivelésügyi minisztériummal egyetértően megtett mindent, ami az ut sikerének biztosítására szükséges volt. Ezek az előkészületek, az utleírás terjedelmes anyagának német nyelvre való átültetése s maga a tanulmányut természetesen egyesületünk személyzetét nagymértékben lefoglalták és elvonták más teendőktől. De ha ezzel néhány ügy elintézése késedelmet is szenvedett, ennek jelentősége eltörpül a mellett a nagy erkölcsi siker mellett, amelyet a magyar erdőgazdaság osztrák szomszédaink tanulmányutja alkalmával aratott s azon szíves és őszinte baráti összeköttetés mellett, amely magyar és osztrák erdőgazdák között létrejött.

Vendégeink bámulattal időztek Szlavónia őstölgyeseiben, de nem kevésbé méltatták azt a kiváló, előttük mivoltában és arányaiban teljesen ismeretlen kulturális tevékenységet, amelyet a magyar erdészet a nagy Alföld homokterületein, Szabadka, Szeged város határában és a delibláti homokpusztán végzett s csodálattal látták viruló szakiskolánkat Vadászerdőn.

Őszinte örömmel tölthet el bennünket, amikor vendégeink nagytekintélyű vezére, Auersperg Károly herczeg és az erdészeti szaktudományoknak elismert tekintélyei a legnagyobb elismerés hangján szóltak a magyar erdészetnek a megtekintett erdőségekben elért sikereiről és az őszinte barátság hangján adtak kifejezést ama reményüknek, hogy látogatásukat az Országos Erdészeti Egyesület mielőbb vizsongozza.

E szives meghívásuknak írásban is kifejezést adtak.

Kedves kötelességemnek tartom kiemelni, hogy a tanulmányut sikeréhez rendkívül nagymértékben hozzájárult az a kiválóan szives fogadtatás, amelyben a magyar erdészet vendégei a földmivvelésügyi miniszterium és vidéki közegei, nemkülönben az utközben érintett városok (Szabadka, Szeged, Temesvár) részéről részeseültek.

A folyó év e kimagasló eseményének felemlítése után reátérhetek egyesületi életünk egyéb mozzanataira. Már legutóbbi közgyűlésünk alkalmából bejelentettem, hogy az igazgató-választmány határozata szerint felterjesztést fog egyesületünk a kormányhoz intézni, amelyben tiltakozik azon sérelmes mód ellen, amelyben az 1911. évi állami költségvetés az állami erdőtiszteket részesíti, megvonván tőlük azokat az előlépési kilátásokat, amelyeket az előző kormány kilátásba helyezett, sőt a fa- és földjárandóságok fokozatos beszüntetését is kontemplálva. A felterjesztésünkben kifejezett méltányos kívánságokat az 1912. évi állami költségvetés részben teljesíti, amennyiben a kormány a legsérelmesebb intézkedést, a fa- és földjárandóságok fokozatos beszüntetését, amely a tisztikarban több évtizedre kétféle javadalmazást állapított volna meg, elejtette, de teljesítetlen marad még mindig a csorbitatlan létszámarányra vonatkozó igény ki-elégítése.

Ezzel kapcsolatosan a városi erdőtisztek ügyében van szerencsém jelteni, hogy az 1908. és 1910. években tett felterjesztéseink alapján a földmivvelésügyi miniszter urtól azt az értesítést nyertük, hogy a belügyminiszter ur osztozik abban a nézetben, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-ának 2. és 69. §-ának 2. bekezdésében foglalt azon rendelkezések, melyek szerint az erdőtiszt 6 évenként választatik, nem felelnek meg sem az erdőtiszti munkakör természetének, sem pedig a községek érdekének. A jelenlegi állapoton azonban csak törvényhozási uton történhetik változtatás, s erre alkalmul a megalkotandó külön városi törvény fog szolgálni. Az erdőtiszteknek a közigazgatási tisztviselők közé sorozásának, illetőleg az államsegélyben való részeltetésének kérdését a városok állami segélyezése iránt a legközelebbi jövőben előterjesztendő törvényjavaslatnak most folyó előkészítő munkálatai alkalmából kívánja a belügyminiszter ur beható megfontolás tárgyává tenni.

Mindenesetre felette kívánatos, hogy a belügyminiszter ur eltérjen abbéli eddigi álláspontjától, hogy a városi erdőtisztek nem közigazgatási tisztviselők, tehát nem részesülhetnek az állami segélyből, minek következtében javadalmazásban messze mögötte maradnak más, gyakran csekélyebb előképzettségű városi tisztviselők mögött.

Horváth Sándor alelnök indítványára elhatározta az igazgatóválasztmány, hogy a faeladási eredmények közlése ügyében megkeresi a földmivelésügyi miniszter urat, ami által a faértékesítésre nézve igen becses adatok fognak nyilvánosságra kerülni és tájékozásul szolgálni. Természetes, hogy felette kívánatos volna, hogy a magánerdők köréből is minél több megbízható ily adat kerüln nyilvánosságra.

Foglalkozott az igazgatóválasztmány újból *Biró* Zoltán tagtársunknak avval a régebbi indítványával, hogy erdőgazdaságunkról egy nagy leíró művet adjunk ki. A kellő anyagi fedezet hiánya és az indítvány megvalósításának egyéb nehézségei miatt azonban ezt a kérdést újból le kellett venni a napirendről.

A Magyar Gazdaszövetség megkeresése, hogy mozdítsuk elő a szociálpolitikának az erdészeti tanintézeteken való előadását s általában az erdőtisztek népnevelő működését, nemkülönben Máramaros vármegye átirata az erdőőrzés államosítása tárgyában, még előkészítő bizottsági tárgyalás alatt áll.

Egy *Közgazdasági Egyetem* ügyében mozgalom indulván meg, az abban való részvételre egyesületünk is felszólítást nyert; a kormányhoz intézendő beadvány szövege azonban oly rövid határidővel közöltetvén velünk, hogy az ügy kellő tanulmányozására idő nem maradt. Nehogy tehát e nagyfontosságú kérdésben kellő előkészület, nevezetesen pedig a t. közgyűlés és a választmány határozata nélkül lekössük magunkat, az elnökség jobbnak tartotta csatlakozásunktól eltekinteni. *Méltóztassék ezt jóváhagyólag tudomásul venni.*

Igen érdekes és értékes ajánlattal keresett fel a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület és az Alföldi Gazdasági Egyesület bennünket. Ez a két, szoros összeköttetésben álló egyesület gazda- és erdőtisztek gyermekeinek közép- és főiskolai oktatását elősegítendő, vidéken több internátust tart fenn s 1912-ben Budapesten szándékszik egy újabbat létesíteni. Ez internátusokban

25 félfizetéses és 25 kedvezményes áru (25%) helyét, czirkveniczai üdülőtelepén pedig 5—5 ily helyet biztosítana az említett egyesület erdőtiszti gyermekeknek (illetőleg az üdülőtelepen felnőtteknek is), ha e törekvéseiket alapítvány tételével elősegítjük. Az igazgató-választmány az ajánlat felől részletesebb tájékoztatást kíván megszerezni, mindazonáltal a felajánlott kedvezmények esetleges biztosíthatása végett már most *kéri a t. közgyűlés elvi hozzájárulását, hogy az említett testületeknél arra az esetre, ha a részletekre nézve megállapodás létesül és egyébként sem merülnek fel aggályok, az internátusokra vonatkozólag egyelőre 1000 K, az üdülőtelepre vonatkozólag pedig 100 K alapítványt tehessen.*

Egyesületi életünk élénkítésére nagy hatással lesz *Kaán* Károly tagtársunknak az a már gyakorlatba vett kezdeményezése, hogy egyesületünk helyiségei minden pénteken délután a Budapesten lakó vagy éppen átutazóban itt tartózkodó vidéki tagok rendelkezésére bocsáttatnak, a bel- és külföldi szaklapok tanulmányozása, szakbeli eszmecsere és általában a társas érintkezés előmozdítása érdekében kérem a t. vidéki tagtársakat, hogy esetleges budapesti tartózkodás alkalmával e pénteki összejöveteleken megjelenni sziveskedjenek, hogy a kollégialis összetartozandóság ezzel is bensőbbé fűzessék.

Egyesületünk közlönye, az Erdészeti Lapok a f. évben 50. évfolyamot töltött be. Ebből az alkalomból az első számot a jubiláris alkalomnak megfelelő, legkiválóbb szakíróink tollából eredő s a lap történetét is felölelő bővebb tartalommal adtuk ki.

Változás állott be másik lapkiadványunk, az Erdő szerkesztésében. Az eddigi szerkesztő, *Sugár* Károly m. kir. főerdőmérnök lemondván tisztéről, azt az eddigi főmunkatárs, *Balogh* Ernő m. k. erdőtanácsos vette át.

Alapítványaink közül a Horvát-Sándor-alapítvány jutalomdíja a folyó évben nem került kiadásra, ellenben a Bedő-Albert-alapítvány 800 K-ás mindkét ösztöndíja megüresedvén, az igazgató-választmány azokat a kiírt pályázat alapján Dénes Jenő és Masztics Miklós főiskolai hallgatóknak ítélte oda.

Segélyalapjainkból a múlt év végével 57 erdőtiszti és altiszti özvegynek 2413 K, 25 erdőtiszti árvának 1278 K és 13 erdőtisztnek és 6 altisztnek 2030 K segélyt nyújtottunk. A leginkább

igénybe vett és teljesen elégtelen Wagner-Károly-alapítványra vonatkozólag ismét azt a javaslatot terjeszti az ig. választmány a t. közgyűlés elé, hogy a f. év végén várható pénztári feleslegből 2000 K ennek az alapnak gyarapítására fordíttassék.

Egyesületünk vagyona a múlt év végével a zárszámadás szerint 948.132 K 22 f, amely összegből 388.333 K 52 f esik a székház leltári értékére, 308.101 K 79 f a külön rendeltetésű alapokra, 194.695 K 14 f a szabad rendelkezésű alaptőkére, 31.920 K 26 f a leltári tárgyak és 25.084 K 51 f a könyvtár értékére.

Folyó évi bevételeink eddig 100.010 K 17 f

Kiadásaink --- --- --- --- --- 65.424 K 96 f

Tagjaink létszáma a mai napon a következő: alapító tagok 864, rendes tagok 1186, összesen 2050, ami a múlt évvel szemben 4 alapító és 35 rendes tagból álló szaporodást jelent.

Sajnos, hogy tagjaink sorából ismét sokan hunytak el. Igazgató-választmányunkat is súlyos veszteség érte három kiváló s részben igen régi tagjának: Dapsy Frigyes, Scholcz Ottó és Tomcsányi Gusztáv alapító tagok elhunytával. Elhunytak ezenkívül az alapító tagok közül: báró Bánffy Dezső, Bérczi Béla, gróf Forgách Károly, Hollós Ferencz, Horváth Lajos, Jánossy Dénes, Kárász István, Kriváchy Elek, Osterlamm Ármin, Papp János, báró Révay Gyula, Wagner Ágoston és Weisz Alajos.

A rendes tagok közül elhunytak: Bedros József, Ercsényi István, Hedanek Rezső, Krivanek Béla, Nemes Béla, Schmidt János, Schmotzer János, Vaszilovics Miklós és Wiegandt Henrik.

Méltóztassék elhunytuk feletti igaz részvétünknek a jegyzőkönyvben kifejezést adni.

Idetartozóan még jelentem, hogy nagyérdemű egykori al-elnökünk, Wagner Károly sirját a f. évben is kegyeletesen gondoztuk.

*

S ezzel, t. Közgyűlés, ki is merítettem titkári jelentésem szorosabb tárgykörét s ha szíves türelmüket néhány perczre még igénybe veszem, úgy tulajdonítsák ezt annak, hogy nem véltem e jelentésem kapcsán felemlítés nélkül hagyhatni a legközelebbi múlt napok egy rendkívül örvendeteseményét, amely mint erdőgazdaságunkra nagy

horderejü, mindnyájukat örömmel tölthet el. Alig néhány napja a magyar képviselőház tárgyalásai során, a földmivelésügyi költségvetés tárgyalása alkalmával gróf *Serényi* Béla fölmivelésügyi miniszter oly meleg érzéssel foglalkozott az erdőgazdaság kérdéseivel s azokra vonatkozóan oly gazdag programot fejtett ki, amely nemcsak teljes elismerésünkre méltó, hanem hálára kötelez és új perspektívát nyit erdőgazdaságunk fejlődése terén. Erdőtörvényeink novelláris kiegészítése, különösen a kopárfásításra vonatkozó rendelkezésekben, ennek az ügynek nagyarányu felkarolása, az állami erdőbirtok nagyszabásu gyarapítása eladóvá váló magánerdők vásárlása által és ezen erdők jövedelmezőbbé tétele produktív beruházások útján, — ez oly hatalmas program erdőgazdasági téren, amelyhez hasonló ritkán hangzott el magyar államférfiu ajkáról s amely bennünket legközvetlenebbül érintvén, itt a jelen alkalomból nem maradhatott felemlítés nélkül.

Ezzel jelentésemet befejezve, kérem annak szíves tudomásul vételét.

II.

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának 1911. évi december hó 16-án, Budapesten tartott rendes üléséről.

Jelen voltak: Dr. *Bedő* Albert I. alelnök, *Horváth* Sándor II. alelnök, *Almásy* Andor, *Arató* Gyula, *Csupor* István, *Gaul* Károly, *Hirsch* István, *Hoffmann* Antal, *Jákói* Géza, *Kaán* Károly, *Kiss* Ferencz, *Kócsy* János, *Krajcsovics* Béla, *Laitner* Elek, *Lászlóffy* Gábor, *Marosi* Ferencz, *Muzsnay* Géza, *Nagy* Károly, *Péché* Kálmán, *Schmidt* Ferencz, *Sóltz* Gyula, *Téglás* Károly, *Tomcsányi* Gyula, dr. *Tuzson* János és *Vadas* Jenő vál. tagok, az egyesület tisztviselői és több alapító és rendes tag.

Távolmaradásukat kimentették: *Bittnér* Gusztáv, *Havas* József, *Kiss* Pál, *Osztrólczy* Géza, *Tavi* Gusztáv, *Török* Gábor és *Vuk* Gyula.

I. Elnök az ülést megnyitva, a jegyzőkönyv hitelesítésére *Sóltz* Gyula és *Lászlóffy* Gábor vál. tagokat kéri fel, azután napi-

rend előtt Bund Károly titkár köszönetet mond a legutóbbi választmányi ülésen részére megszavazott jutalomért.

II. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:
 A bevétel 1910. évi január hó 1-től az ülés napjáig 100.010 K 17 f
 A kiadás ugyanazon idő alatt... --- --- --- --- --- 65.424 K 96 f

Rendkívüli befizetések címén a következő összegek folytak be: készpénzalapítványként 500 K, kötvényben tett alapítványok törlesztésére 50 K. Felhatalmazást kér a titkár az elnökség részére, hogy az évi zárlatnak jelen ülés alkalmával pontosan még meg nem állapítható eredményhez képest az év végével az alapítványok készpénzkészletének földhitelintézeti papirok vásárlására való felhasználása és a pénztári felesleg hováfordítása iránt, hasonlóan mint a múlt években intézkedhessék, minél elsősorban az 1906. évi jubiláris alapítvány növelése, másodsorban az alapítke gyarapítása veendő figyelembe.

Javasolja továbbá a titkár, hogy a közgyűlésnek előterjesztés tétessék a Wagner Károly-alapítványnak 2000 K-val leendő növelésére, mert ennek kamatai a segélyek szétosztásánál elégteleneknek bizonyulnak.

Javasolja, hogy a székesfehérvári ismeretlen alapítványnál ki-sorsolt 1860. évi államsorsjegyek helyett új ily sorsjegyek vásárol-tassanak.

Kéri, hogy az Erdészeti Lapok kiadási költségeinél 1500, az előre nem látott kiadásoknál 3000 K póthitelt engedélyezzen a választmány, minek indokolásául felemlíti, hogy az Erdészeti Lapok 1911. évi I. füzeté mint az 50. évfolyamot megnyitó füzet kétszeres terjedelemben jelent meg, a hirdetési rovat nagymértékben meggyarapodott és néhány hosszabb kormányrendelet közlése is várakozáson felül bővítette a lapot; az előre nem látott kiadások rovatán pedig főként a titkárnak megszavazott jutalom (100) K, a Mensa Academica részére adományozott 500 K és az osztrák vendégek fogadásával járó költségek okozták a remélnél nagyobb kiadást.

Végül jelenti a titkár, hogy a számadásvizsgáló bizottság az Egyesület pénzkézelését 1911. évi december hó 11. napján váratlanul rovincsolta és rendben találta.

Az igazgató-választmány a pénztári jelentést tudomásul veszi, a titkár javaslatait elfogadja és a kért póthiteleket engedélyezi.

III. Ezek után az igazgató-választmány a következő segélyeket szavazza meg: 1. A Wagner Károly és Luczenbacher Pál alapítványokból 60 erdőtisztí és altisztí özvegynek egyenként 40—60 K-nyi összeget, összesen 2507 K-t;

2. az Erzsébet királyné alapítványból 22 erdőtisztí árvának egyenként 40—60 K-nyi segélyt, összesen 944 K-t;

3. a gróf Tisza Lajos alapítványból 19 erdőtisztnek és erdőaltisztnek egyenként 40 és 200 K között változó segélyt, összesen 2030 K-t;

4. Faragó Béla alapítványából két, 112 és 113 K-t kitevő segélyt az igazgató-választmány szintén kiad, míg a 3. segélyre (113 K) az alapszabályoknak értelmében hármas javaslatot tesz az alapító jogutódainak. (3038/1911. sz.)

IV. A titkár előterjeszti az elnökség ama javaslatát, hogy az elhunyt elnök emlékezetének állandó kegyeletes megőrzése végett az 1906. évben alapított alapítvány báró Bánffy Dezső-alapítvány-nak neveztessek el.

Az igazgató-választmány egyhangulag elhatározza, hogy a közgyűlés elé ily értelmű javaslat terjesztessék.

V. A közgazdasági egyetem előkészítésére alakult bizottság december hó 2-án kelt levéllel december 6-ára értekezletre hívta az Országos Erdészeti Egyesületet a közgazdasági egyetem felállítására ügyében a kormányhoz intézendő felirat megszerkesztése végett. Az erdészetnek e kérdésben való állásfoglalása azonban előkészítve nem lévén s ily rövid határidővel elő sem lévén kellően készíthető, az elnökség e nagyfontosságú kérdésben nem foglalkozhatott állást és az akcióból kivonta magát.

Az igazgató-választmány e bejelentést egyhanguan helyeslően tudomásul vette.

VI. A városi erdőtisztek ügyében a földmivelésügyi miniszter irtól a következő értesítés érkezett:

A t. Országos Erdészeti Egyesületnek

Budapest

V., Alkotmány-utca 6. sz.

A városi erdőtisztek fizetésének és szolgálati viszonyainak rendezése ügyében 1908. évi 1397. szám alatt és 1910. évi 1480. szám alatt hozzám intézett előterjesztéseire értesitem a t. Egyesületet, hogy ez ügyben a t. Egyesület által ajánlott és részemről is szükségesnek ismert intézkedések megtétele végett ismételtlen megkerestem a m. kir. belügyminiszter urat.

Megkereséseimre a nevezett miniszter ur folyó évi 164131. szám alatt kelt átiratában válaszolt, melyet most a t. Egyesületnek szíves tudomásvétel végett másolatban idecsatolva megküldök.

Budapest, 1911. évi deczember hó 6-án.

Gróf Serényi.

A m. kir. belügyminiszter 1911. évi október hó 5-én 164131/1911/III—a. szám alatt kelt és a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez intézett átiratának másolata.

A válaszirát alapjául szolgáló megkeresés száma: 85479/910., 5356/910/el., 9544/el. ex 1908.

Tárgy: A törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városi erdőtisztek szolgálati és fizetési viszonyaiknak rendezése.

A városi erdőtisztek alkalmazásának időtartama, szolgálati viszonyai és illetményrendezése tárgyában 9544/1908/el., 5356/1910/el. és 85479/1910. szám alatt kelt nagybecsű átiratokra a következőkben van szerencsém Nagyméltóságodnak tisztelettel válaszolni.

Teljesen osztozom Nagyméltóságod azon nézetében, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-ának 2. és 69. §-ának 2. bekezdésében foglalt azon rendelkezések, melyek szerint az erdőtiszt hatévenként választatik, nem felel meg sem az erdőtiszt állásával egybekötött munkakör természetének, mely a gondjaira bízott erdő alapos ismeretét s így az erdőtiszt személyében bizonyos állandóságot feltételez, sem pedig azon községi érdekeknek, mely az erdőbirtok hat évnél hosszabb időre beosztott gazdasági terv szerint való kezelését és fejlesztését kívánja.

A jelenlegi állapoton azonban csak törvényhozási úton történhetik változtatás s erre alkalmul a megalkotandó külön városi törvény fog szolgálni.

Az erdőtiszteknek a közigazgatási tisztviselők közé sorozásának, illetőleg az államegélyben való részletetésének kérdését a városok állami segélyezése iránt a legközelebbi jövőben előterjesztendő törvényjavaslatnak most folyó előkészítő munkálatai alkalmával beható megfontolás tárgyává teszem.

A 9544/1906/el. számú átirat mellékleteit tisztelettel visszaküldöm.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy s. k.
államtitkár.

Örvendetes tudomásul szolgál.

VII. Az Alföldi Gazdasági Egyesülettől s illetőleg a Dél-magyarországi Magyar Közművelődési Egyesülettől a következő két ajánlat érkezett az Országos Erdészeti Egyesülethez:

Országos Erdészeti Egyesület tekintetes Elnökségének

Budapest

Alkotmány-u. 6.

Az Alföldi Gazdasági Egyesület, amely a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesületnek alkotása és testvéregyesülete és amely az ország egyik legnagyobb gazdasági szerve, Budapesten erdészek és gazdatisztek kö.ép- és főiskolákba járó gyermekei száma asz szinten áll, gyönyörű nevelőintézetet létesít és erről azzal a tiszteletteljes kérelemmel értesíti a tekintetes Elnökséget, hogy egyesületünket e hatalmas áldozatokkal járó gyönyörű törekvésében egész erejével támogatni sziveskedjék.

Örömmel és szives készséggel kötelezi egyesületünk magát arra is, hogy hatalmas nevelőintézetében legelső sorban az erdészek jelentkező gyermekeit veszi fel és a lemaradók helyekre vétetnek fel csak azután egyesületünk tagjainak gyermekei. Ennek elénben kérjük a tekintetes testvéregyesület egész erejű erköcsi támogatását és vagy meghatározott ideig tartó évi segély engedélyezését, esetleg alapítvány tételét. Hajlandó egyesületünk az évente kiutalt segélyt örökké a tekintetes Elnökség neve alatt mint elkölthetetlen alapítványt kezelni.

A nevelőintézet ugy pedagógiai, mint köegészségi ügyekben a legmagasabb fokon fog állani és bennlakó középiskolai tanárok állandó felügyelete és ellenörzése mellett abban a legjobb, de önköltségen való legolcsóbb ellátás fog meghonosíttatni.

Egyesületünknek nevelőintézetei vannak már Szabadkán, Pécsen, Szolnokon és a nevelőintézetekben megállapodás esetén készséggel biztosítunk szintén évente 25—25 helyet erdészek gyermekei számára.

Tisztelettel kérjük ajánlatunkat akként tárgyalás alá venni, hogy a megállapodás a tekintetes Elnökségnek ez évi közgyűlése elé tejesíthető legyen, mivel egyesületünk Budapesti főiskolai nevelőintézetét már 1912. évre okvetlen megnyitni fogja.

Budapest, 1911. évi november hó 7-én.

Báró Podmaniczky
elnök.

Tekintetes Elnökség!

Kultúregyesületünk a magyar tengerparton, a kies fekvésű Cirkvenicán tanuló-othont, gyermek-üdülöházat és iskola-szanatóriumot létesített, amelybe oly tanulók és felnöttek vétetnek fel, kik fertözö betegségben egyáltalán nem szenvednek, de a tenger és klíma állandó használata mellett, gyengélkező, lábadozó, vérszegény és üdülő gyermekek teljesen megerősödnek és megmentetnek az élet számára.

Erről azzal értesitem a Tekintetes Elnökséget, hogy cirkvenicai üdülöházunkban tanuló-otthonunkban és iskola-zsanatóriumunkban a Tekintetes Elnökség vezetése alatt álló egyesület tagjai gyermekei számára állandóan minden esztendőben öt félingyenes, öt egyéb kedvezményes alapítványi helyet ajánlunk fel. E helyeket az egyesület tagjai a nyári két hónap kivételével, az egyesület tagjainak gyermekei pedig egész esztendőn át igénybevehetik. Iskola-zsanatóriumunkba felvételnek továbbá oly iskolába járó fiu- és leánytanulók is, akik tanári felügyelet mellett mint magántanulók végzik itt tanulmányaikat, míg az esztendő végén a fiúmei állami iskolákban tesznek vizsgálatot.

Amikor e kedvezményes és alapítványi helyeket tisztelettel felajánljuk s azok igénybevételét mielőbb kérjük, tisztelettel kérjük a Tekintetes Elnökséget arra is, fogadja kitüntető támogatásába és nagyereji pártfogásába a y áldozatok al létesített és fenntartott nemeszcélú kulturintézményünket és lépjen be a D. M. K. E. tagjai sorába.

Budapest, 1911. évi november 8-án.

Mély tisztelettel

Gallowich Jenő

D. M. K. E. alelnök-főtárá.

Az igazgató-választmány e kedvező ajánlatokat további megfontolás tárgyává kívánja tenni, de már a mostani közgyűlésről felhatalmazást kér arra, hogy amennyiben az elnökség által folytatandó tárgyalások eredményre vezetnek, a felajánlott kedvezmények biztosítására az Alföldi Gazdasági Egyesületnél 1000 K, a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesületnél pedig 100 K alapítványt tehessen.

VIII. Titkár bemutatja Mattanovich Károly és Barthos Gyula tagoknak a közgyűléshez intézett indítványait az Erdészeti Lapokban nyitandó „Levélszekrény” című rovat, illetőleg a vadászás meggátlása ügyében, melyeket a választmány érdemleges tárgyalás alá most nem vesz, hanem a közgyűlésnek azt a javaslatot teszi, hogy azok elintézés végett a választmányhoz utaltassanak.

IX. Új rendes tagokként felvételnek: *Berecz* János m. k. erdőmérnökjelölt, aj. Daempf István; *Gerecze* Sándor m. k. erdőmérnökgyakornok, aj. Bodor Gyula; *Holman* Jenő János erdőmérnökjelölt, aj. Hering Samu; *Kovács* Tivadar m. k. erdőmérnökgyakornok, aj. Emericz Győző; *Litassy* István m. k. erdőmérnökgyakornok, aj. Gyarmathy Mózes; *Magyar* János m. k. erdőmérnökjelölt, aj. Daempf István; *Marinović* Milán m. k. erdőmérnökgyakornok, aj. Gyarmathy Mózes; *Riedl* Gyula m. k.

erdőmérnökgyakornok, aj. Bartha Ábel; *Stecher* Xavér urad. fő-
erdész, aj. Kolossy Béla; *Stégmeier* Ödön erd. segédhiv. igazgató,
aj. Térfi Béla; *Szabó* Benedek m. k. erdőmérnökgyakornok, aj.
Daempf István; *Sztankó* Zoltán és *Vető* Gyula m. k. erdő-
mérnökgyakornokok, aj. Bodor Gyula; *Zier* Árpád urad. főerdész,
aj. a titkár.

K. m. f.

Bund Károly (s. k.)
titkár.

Dr. Bedő Albert (s. k.)
I. alelnök.

Hitelesítésül:

Soltz Gyula (s. k.).

Lászlóffy Gábor (s. k.).

III.

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesületnek 1911. évi december hó 17-én
Budapesten tartott rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: *Bedő* Albert dr. és *Horváth* Sándor alelnökök,
Bund Károly egyes. titkár, továbbá:

Almásy Andor, Arató Gyula, Aschner Vilmos.

Babós József, erdősi Baiersdorf Károly, Balaton Antal, Balogh Boldizsár,
Balogh Ernő, Barsi Árpád, Barys Rikárd, Barthos Gyula, Bartóky József dr.,
Bárdos József, Becker Róbert, Bekény Aladár, Benedek Albert, Bertram I.
Albert, Béky Albert, Bihari Ödön, Bilek Ede, Biró János, Blattny Tibor, Bocz
Géza, Bodnár Richárd, Bokor Róbert, Borczun Péter, Borsiczky Ottó, Bossányi
István, Bögözy Antal, Buhescu Terentius, Bund Károly, Burdás János, Bükkel
János.

Csik Gyula, Csopey Kornél, Csupor István, Czillinger János.

Deák János, Dénes Géza, Dezsényi Jenő, Dezső Zsigmond.

Egyed Miklós, Érsek Árpád.

Fábrý Alajos, Fás Gyula, Fehér Pál, Fekete János, Ferenczi József,
Ferenczi Sándor, Földes Tamás, Förster Gyula, Fritz Rezső, Früstök István,
Früstök Tivadar, Fűrher János, Fűzy Zoltán.

Gaál Károly, Gálffy István, Gruber Gyula, Günther Frigyes, Gyöngyössy Béla.

Hajdu Gyula, Hammersberg Géza dr., Hering Samu, Héjjas Kálmán,
Hinfner György, Hirsch István, Hoffmann Antal, Hoos Ernő, Hubay Zsigmond.

Illés Vidor, Intzédy Géza, Iváskó Sándor.

Jausz Sándor, Jáközi Géza, Jüngling János.

Kaán Károly, Kacsanovszky József, Kallivoda Andor, Kende Dániel, Kiss

Ferencz, Kiss István, Kócsy János, Koller János, Kolossy Imre, Kondor Vilmos, Korzenszky Antal, Kovács Aladár, Kovács Gábor, Kozma István, Körmendy Károly, Krajcsovits Béla, Krajnyák János, Krauze Dezső, Kuzma Gyula.

Laitner Elek, Lágler Gyula, Lászlóffy Gábor, Letz Lajos, Levitzky Albert, Linszky Károly, Lonkay Antal, Loványi Antal, Lőfi Jenő, Lux Árpád.

Marosi Ferencz, Marsovszky Ede, Martián Livius, Mattanovich Károly, Mayer Gyula, Márton Sándor, Medveczky Ernő, Merényi Gyula, Metzli Kamill, Michalus Sándor, Michna Bertalan, Mikolás Vincze, Muzsnay Géza.

Nagy György, Nagy Károly (Budapest), Nagy Vincze, Náray Lajos, Nemes Károly, Neogrády Kálmán, Nyiri Dénes.

Ormai Kálmán, Orosz Antal.

Pajer István, Papp László, Pataki József, Pauer Jenő, Pánczél Ottó, Pásztor Sándor, Petényi Keresztély, Péch Kálmán, de Pottere Gerard, Puskás Ferencz.

Raduly János, Rappensberger Andor, Ratkovszky Károly, Ritter Károly, Rochlitz Dezső, Rochlitz Nándor.

Saenger Nándor, Sándor Elek, Sándor Jenő, Selymessy Ferencz, Schmidt Ferencz, Solcz Szvetozár, Soltz Gyula, Sugár Károly.

Schmid Ernő, Schmidt Károly, Scholtz Gyula, Schusztér András.

Szabó Ferencz, Szabó József, Szalagyi Emil, Szalai Ernő, Szántó Mihály, Széchenyi Bertalan gróf, Székely József, Szokolóczy József.

Temesváry Béla, Teodorovics Ferencz, Téglás Gábor, Téglás Károly, Térfi Béla, Tomasovszky Imre, Tomassek Miklós, Tomcsányi Gyula, Török Aladár, Trsztjánzsky László.

Ulreich Gyula.

Vadas Jenő, Varga János, Vidos Miklós, Vollnhofer Pál.

Wachter Gyula, Weinert Tivadar, Weszely Alajos, Winkler Miklós.

Zai Ádám, Zólomy Imre.

Bedő Albert alelnök: Az Országos Erdészeti Egyesület ezidei közgyűlése a mai napra, erre a helyre és erre az órára lett összehívva az alapszabályokban előirt eljárás szerint. Üdvözlöm megjelent tisztelt tagtársainkat és van szerencsém a közgyűlést megnyitni. Mindenekelőtt felkérem a mai jegyzőkönyv hitelesítésére *Téglás Károly* és *Dénes Géza* tagtárs urakat. Mielőtt a tárgysorozat szerinti teendőinkre áttérnénk, kérem a tisztelt közgyűlést, méltóztassék velem együtt tiszteletünknek és elismerésünknek kifejezést adni azon férfiú emléke előtt, aki az Országos Erdészeti Egyesületnek az utolsó tizenkét évben elnöke volt, akit a kérélnthetetlen halál ebben az évben tőlünk elragadott. Báró Bánffy Dezső emléke halhatatlan érdemei alapján egyesületünk körében és tiszteletünkben állandóan élni fog és mindannyian mindenkor kegyelettel fogunk reá emlékezni. (Helyeslés.)

Mélyen tisztelt közgyűlés! Áttérünk a napirendre. Következik a titkári jelentés az egyesületnek a legutóbbi közgyűlés óta kifejtett tevékenységéről.

Bund Károly titkár: T. közgyűlés! Mindenekelőtt azon hatóságok, testületek, uradalmak képviselőinek nevét fogom bejelenteni, akik bennünket képviselő kiküldésével megtiszteltek.

Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter ur *Ő*exczellenzciáját dr. *Bartóky* József államtitkár ur képviseli, (Lelkes éljenzés) a minisztérium erdészeti főosztályait pedig *Lászlóffy* Gábor és *Téglás* Károly miniszteri tanácsos urak, (Lelkes éljenzés.) *Zichy* János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ur *Ő*exczellenzciája képviselőjevel *Szalay* Ernő erdőtanácsos urat bizta meg; (Lelkes éljenzés.) a horvát-szlavon erdészeti egyesület részéről *Nagy* Vincze m. kir. erdőigazgató, az Arad-Temes stb. vidéki erdészeti egyesület részéről *Bodnár* Richárd m. kir. erdőtanácsos, a baranya-, somogy-, tolnamegyei erdészeti egyesület részéről *Pánczél* Ottó m. kir. erdőfelügyelő, Borsod, Gömör és Heves megyék erdészeti egyesülete részéről *Gesztes* Lajos, *Zachar* István és *Dénes* Géza, a szepesvármegyei erdészeti egyesület részéről *Selymessy* Ferencz, Körmöczbánya szab. kir. város részéről dr. *Werner* Gyula orsz. képviselő, Pozsony szab. kir. város részéről *Fekér* Pál, Selmecz- és Bélabánya szab. kir. városok részéről *Zólogy* Imre, Szeged szab. kir. város részéről *Kiss* Ferencz m. kir. főerdőtanácsos, az Eszterházy hercegi hitbizományi uradalmak részéről *Mikolás* Vincze, a kalocsai érseki uradalmak részéről *Mattanovich* Károly, a Festetics hercegi uradalmak részéről *Tomka* Kálmán urak jelentettek be képviselőkként.

Bedő Albert alelnök: Ugy hiszem, a tisztelt közgyűlés örömeinek adhatok kifejezést, midőn szerencsés vagyok a földművelésügyi miniszter ur *Ő*exczellenzciájának kiküldöttyét, *Bartóky* József államtitkár urat a legszívélyesebben üdvözölni és egyszersmind őszinte köszönetünket is kifejezni öméltóságának azért a szives jóindulatáért, hogy közismert nagyfoku elfoglaltsága mellett is szives volt körünkben megjelenni, ezáltal közgyűlésünk fényét emelni és egyesületünk iránti meleg érdeklődésének bizonyosságát adni. (Zajos éljenzés.)

Bartóky József államtitkár: Nagyon szépen köszönöm azon

kedves szavakat, amelyekkel őméltósága engem köszönteni méltóztatott és méltóztassék meggyőződve lenni, hogy midőn Őexczellenccziája, a miniszter ur üdvözetét tolmácsolni szerencsés vagyok, nekünk örömünkre szolgál az egyesületnek és az egyesület tagjainak támogatá-ára lenni. (Élénk éljenzés.)

Bedő Albert alelnök: Továbbá tisztelettel üdvözlöm azokat az urakat is, akik a többi hatóságok, egyesületek, városok és uradalmak részéről körünkben megjelentek.

Felkérem a titkár urat jelentésének előterjesztésére.

A titkár felolvassa jelentését.

Bedő Albert alelnök: Az előterjesztett titkári jelentést méltóztattak figyelemmel meghallgatni, ha valaki ezzel kapcsolatban felszólalni kíván, méltóztassék azt megtenni.

Ha szólni senki sem kíván, akkor a jelentés előadása alatt és befejezése után is mondott helyeslések alapján van szerencsém kijelenteni, hogy a közgyűlés a titkári jelentést általánosságban helyeslőleg tudomásul veszi és ezzel kapcsolatosan elhatározza a következőket: nevezetesen, hogy az egyeület nagyérdemű elhúnyt elnökének nevééről a jubiláris alapítványt „báró Bánffy Dezső alapítványnak“ nevezi el. (Élénk helyeslés.)

Tisztelettel javaslom, hogy a földművelésügyi miniszter ur Őexczellenccziáját azért az elhatározásáért és azokért a terveikért, amiket a magyar erdőgazdaság érdekében a parlament egyik legutóbbi ülésében általános helyeslés mellett kifejezésre juttatott, a közgyűlés külön felirattal üdvözlje Őexczellenccziája a jövőre nagyjelentőségű tervek megvalósítását helyezte kilátásba, amelyek elérését a miniszter ur elhatározásától joggal is remélhetjük. (Zajos helyeslés.)

Ezt tehát határozatként kimondom.

Elhatározza továbbá a közgyűlés, hogy egyesületünk az Alföldi Gazdasági Egyesületnél és a Délmagyarországi Magyar Köz-művelődési Egyesületnél 1000, illetőleg 100 korona alapítványt tesz arra az esetre, ha az elnökség a részletes tárgyalások során arról győződik meg, hogy ezen intézkedéssel a magyar erdőtisztek gyermekeinek internátusokban való elhelyezését előmozdítja. (Élénk helyeslés.)

A közigazgatási egyetem ügyében a választmány által elfoglalt álláspontot a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul veszi.

Elhatározza a közgyűlés a titkári jelentés alapján azt is, hogy a Wagner-Károly-alapítványt a folyó évi pénztári feleslegből 2000 koronával gyarapítja. (Élénk helyeslés.)

Végül a közgyűlés elhunyt tagtársaink halála felett őszinte és benső részvétének ad kifejezést. (Helyeslés.)

Ezek után, t. közgyűlés, áttérünk a program második pontjára: az elnök, két alelnök, 13 választmányi tag és a számadásvizsgáló bizottság választására.

Tisztelettel kérem, méltóztassék erre egy szavazatszedő bizottságot kiküldeni, amelyeknek tagjaiul bátor vagyok *Péchy Kálmán*, *Balogh Ernő* és *Térfi Béla* tagtárs urakat felkérni. (Helyeslés.) Amíg a t. bizottság a szavazatokat beszedi és összeszámítja, eddigi gyakorlatunknak megfelelően a közgyűlést felfüggesztem.

Szünet után.

Bedő Albert alelnök: Mélyen t. közgyűlés! A szavazás befejeztetvén, van szerencsém a közgyűlés további tárgyalását megnyitni. Következik a tárgysorozat harmadik pontja: az igazgatóválasztmány jelentése, az 1910. évi zárszámadások megvizsgálása és az 1912. évi költségvetés megállapításáról.

Bund Károly titkár: Tisztelt közgyűlés! Egyesületünk mult évi zárszámadása, a behajthatatlan tartozások leírására vonatkozó javaslata és az 1912. évi költségelőirányzat az Erdészeti Lapokban már néhány hét előtt megjelent, azonkívül itt a tisztelt tagtárs urak rendelkezésére már szét is osztatott. Ehhez a szétosztott javaslat-hoz csakis a behajthatatlan tartozások törlésére vonatkozólag van egy utóbb hozott választmányi határozat alapján kiegészítem. Azóta is felmerültek ugyanis egyes behajthatatlan tételek, amelyeknek törlését még a jelen közgyűléstől kérjük. Ily időközben behajthatatlannak bizonyult összegek a következők:

	Alap. tőke	Kamat	Tagdíj
	K	K	K
n. Szimonidesz Frigyes	--- 102	44	—
n. Szántó István	--- --- 65	22	—
Karlics Fülöp	--- --- --- ---	—	32:60
n. Schwigut Ferencz	--- --- ---	—	48:00
Teszár Vilmos	--- --- --- ---	—	48 00

Hirdetési díjak:

Schauschek A.	2:15 K
Stankovich Adorján	6:55 "
Márkus Béla	4:75 "
Götschmann G.	6:55 "

Méltóztatnak kívánni, hogy a múlt évi zárszámadások egyes tételeit felolvassam? (Felkiáltások: Nem kívánjuk!)

Bedő Albert alelnök: T. közgyűlés! Az 1910. évi zárszámadás részletes tárgyalását a közgyűlés nem kívánja és azt felolvasottnak tekinti. Ennélfogva e zárszámadások alapján a pénztárnoknak, illetve a számvizsgáló bizottságnak a felmentvényt megadja. A zárszámadással kapcsolatosan a titkár ur által bejelentett törléseket szintén jóváhagyólag tudomásul veszi.

Következik az 1912. évi költségvetés-előirányzat. Méltóztatnak kívánni, hogy felolvastassék? (Felkiáltások: Nem kívánjuk!)

A közgyűlés nem kívánja a felolvasást, minélfogva a maga részéről jóváhagyólag elfogadja. (Helyeslés.)

Következik a tárgysorozat negyedik pontja: az igazgatóválasztmány javaslata a Deák-Ferencz-alapítvány 1912. évi kamatainak hováfördítéséről.

Bund Károly titkár: A Deák-Ferencz-alapítvány kamataiból kiírott régibb pályázatok egyikének eredményeként a legutóbbi hónapokban egy igen becses szakmunka hagyta el a sajtót egyesületünk kiadásában: Vadas Jenő ömértóságának munkája, „Az ákác monografiája”. (Zajos éljenzés.) Ez az igen értékes, becses munka szakirodalmunknak mindenesetre nyereségét, gyarapodását jelenti.

Más mű nem jutott kiadásra és az újabb pályázatokra sem érkezett be pályamű.

Ami a Deák-Ferencz-alapítvány 1912. évi kamatainak hováfördítését illeti, az igazgató-választmány, tekintve a nagyszámban függőben lévő pályázatokat, ismét azt a javaslatot terjeszti a t. közgyűlés elé, amit a múlt évben a f. évi kamatokra nézve előterjesztett, hogy t. i. egyelőre további rendelkezésig ezek a kamatok letétbe helyeztessenek. Méltóztassék az igazgató-választmánynak ezt a javaslatát elfogadni. (Élénk helyeslés.)

Bedő Albert alelnök: Határozatilag kimondom, hogy a Deák-Ferencz-alapítvány 1912. évi kamatai letétbe helyezendők.

Következik, t. közgyűlés, az emlékbeszéd előadása, amelyet egye-

sületünk elhunyt elnöke, báró Bánffy Dezső felett t. tagtársunk, Téglás Károly miniszteri tanácsos ur fog megtartani.

Téglás Károly miniszteri tanácsos felolvassa az emlékbeszédet, mely az Erdészeti Lapok f. é. I. füzetében jelent meg.

Bedő Albert alelnök: Mélyen t. közgyűlés! *Téglás Károly* tisztelt tagtársunk szép és gazdag tartalmu emlékbeszédét a közgyűlés kegyeletteljes tisztelettel fogadja, az előadónak elismerését és meleg köszönetét nyilvánítja és az emlékbeszédet Öexcellentziája nevével s a család m. t. tagjaival külön ünnepies kiadásban fogja közölni. (Élénk helyeslés.)

A szavazatszeleő bizottság időközben összeszámolván a szavazás eredményét, felkérem a bizottság elnökét, sziveskedjék az eredményről beszámolni.

Péck Kálmán: T. közgyűlés! Van szerencsém a bizottság jelentését a következőkben előterjeszteni. Meg volt választandó egy elnök, két alelnök és a számvizsgáló bizottság, továbbá tizenhárom választmányi tag. Leadatott összesen 134 szavazat. Megválasztatott elnökül egy szavazat kivételével a többi összes szavazatokkal *Tallián Béla* v. b. t. t., földbirtokos; (Hosszantartó zajos éljenzés.) az összes szavazatokkal I. alelnöknek *dr. Bedő Albert*, (Lelkes éljenzés.) II. alelnöknek *Horváth Sándor*. (Lelkes éljenzés.)

127 től 134-ig terjedő szavazattal, tehát igen csekély szavazatkülönbséggel sorban megválasztattak választmányi tagokul:

Almásy Andor,
Csupor István,
Gaul Károly,
Hoffmann Antal,
Laitner Elek,
Muzsnay Géza,
Téglás Károly,
Tomcsányi Gyula,
Vuk Gyula,
Gesztes Lajos,
Szabó József,
Török Sándor,
gróf Zselénski Róbert.
(Lelkes éljenzés.)

A számadásvizsgáló bizottság tagjaivá választottak:

Elnök: Szalai Ernő.

Tagok: Balogh Ernő,
Gruber Gyula,
Marsovszky Ede,
Térfi Béla.

Póttagok: Barsy Richárd és
Dezsényi Jenő.

(Lelkes éljenzés.)

Bedő Albert alelnök: A választás alapján van szerencsém kijelenteni, hogy az egyesület elnöke Tallián Béla Őexczellenciája. I. alelnök dr. *Bedő* Albert, II. alelnök: Horváth Sándor. A megválasztott választmányi tagok a következők: Almásy Andor, Csupor István, Gaul Károly, Hoffmann Antal, Laitner Elek, Muzsnay Géza, Szabó József, Téglás Károly, Tomcsányi Gyula, Vuk Gyula 4 évre, Gesztes Lajos és Török Sándor 2 évre és gróf Zselénski Róbert 1 év tartamára; a számadásvizsgáló bizottság tagjaivá pedig megválasztottak: Elnöknek: Szalai Ernő; tagoknak: Balogh Ernő, Gruber Gyula, Marsovszky Ede és Térfi Béla; póttagoknak: Barsy Richárd és Dezsényi Jenő urak.

Tisztelt közgyűlés! A távollevő elnök ur Őexczellenciája, valamint a magam, alelnöktársam, a t. választmányi és a számadásvizsgáló bizottsági tagok nevében a közgyűlésnek a választás alkalmával tanusított bizalmát hálásan köszönöm és ígérjük, hogy valamennyien egy igyekezőnk szolgálni az egyesületet, hogy ezt a bizalmat kiérdemeljük. (Lelkes éljenzés.)

Horváth Sándor II. alelnök: T. közgyűlés! Azzal a határozattal kapcsolatban, amelyet Őméltósága most enuncziálni szives volt, tulajdonkép a határozat egy részének végrehajtásáról vagyok bátor indítványt tenni és kérni a t. közgyűlést, méltóztassék azt elfogadni.

Indítványozom, hogy a mai választás eredményét az elnöki állás betöltésére vonatkozólag Tallián Béla Őexczellenciájával táviratban közöljük. Táviratban kérjük fel őt, hogy az erdőgazdaság érdekében ezt a választást elfogadni kegyeskedjék. (Élénk helyeslés.)

Együttal tisztelettel indítványozom, hogy fejezze ki a köz-

gyűlés sajnálatát és őszinte részvétét azon gyász esetek felett is, amelyek Öexczellenciáját megakadályozták abban, hogy itt ma körünkben jelen lehessen. Indítványom ezen utolsó részére vonatkozólag, — miután a két első indokolását azt hiszem, el méltóztatik engedni, — bátor vagyok megemlíteni azt, hogy Tallián Béla Öexczellenciája előttem nemrégiben kijelentette, hogy feltétlenül részt fog venni jelen közgyűlésünkön és az azt követő szokásos lakománkon is. Közbejött azonban az a sajnálatos esemény, hogy édes testvére, Tallián Emil, váratlanul elhunyt. Ez körülbelül 10—12 nap előtt történt. Kérdést intéztem Öexczellenciájához, hogy lehet-e szerencsénk hozzá a közgyűlés alkalmával e gyász eset után is és akkor ő megjelenését ennek ellenére megígérte.

Azután újabb táviratot kaptam Öexczellenciájától, hogy a sógora is meghalt. Ez a körülmény őt abszolúte megakadályozta abban, hogy Budapestre utazhassék és felkért engem arra, hogy a közgyűlésen távolmaradását mentsem ki.

Ismételten kérem, méltóztassék indítványomat elfogadni és Öexczellenciájához a következő táviratot intézni (olvassa):

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése Nagyméltóságodat ma az alapszabályokban meghatározott titkos választással elnökévé választotta s erről Nagyméltóságodat osztatlan bizalmának kifejezése mellett azzal a kéréssel értesíti, hogy ezt a választást az erdőgazdaság érdekében elfogadni méltóztassék.

Együttal mély sajnálatát és őszinte részvétét fejezi ki közgyűlésünk azon szomorú gyász esetek felett, amelyek Nagyméltóságodat megakadályozták abban, hogy a mai tanácskozásainkon óhajtatásához képest részt vehessen.

Bedő Albert alelnök: T. közgyűlés! Határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés az indítványt elfogadja és az öméltósága által felolvasott táviratot Öexczellenciájának megküldi. (Helyeslés.)

T. Közgyűlés! A tárgysorozat utolsóelőtti pontja: Indítványok a jövő évi közgyűlés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.

Bund Károly titkár: A jövő évi közgyűlésünk helyére és tanácskozási tárgyaira nézve indítvány nem tétel, az igazgatóválasztmány sem foglalkozott még ezzel a kérdéssel. Amennyiben itt a t. közgyűlés tagjai sorából nem tesznek erre nézve indítványt, méltóztassék elhatározni, hogy a közgyűlés helyének és tárgysorozatának megállapítása a szokásos módon a választmányra maradjon. (Helyeslés.)

Bedő Albert alelnök: Határozatilag kimondom, hogy a jövő

évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása az igazgatóválasztmányra bízatik.

Következik a tárgysorozat utolsó pontja: Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában.

Bund Károly titkár: Az alapszabályok által megszabott határidőn belül két indítvány adatott be. (Halljuk! Halljuk!)

Az egyik *Mattanovich* Károly uradalmi erdőmester urtól származik és a következő (olvassa):

Indítvány.

Tisztelettel indítványozom, hogy az „Erdészeti Lapok“-ban, mint az Orsz. Erd. Egyesület hivatalos közlönyében nyitassék egy „Levélszekrény“ című rovat, hasonlóképen mint a „Természettudományi Lapok“-ban avégből, hogy *erdészeti szakkérdésekben* esetről-esetre az Orsz. Erd. Egyesület közlönyéhez — mint legilletékesebb helyhez — fordulni lehessen s a kérdésekre adandó szakvélemény ezuton köztudomásra jusson.

Kalocsán, 1911-ik évi december hó 13-án.

Kiváló tisztelettel

Mattanovich Károly
érs. ur. erdőmester.

A másik indítvány, t. közgyűlés, *Barthos Gyula* tagtársunktól ered és következőkép hangzik (olvassa):

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Szakemberek előtt elegendőnek tartom csupán rámutatni arra az immár tarthatatlan helyzetre, melybe a nemes vadászat magyar híveit és legelsősorban bennünket: a vadgazdaság érdekeinek védésére esküt tett és ezen nemes ügyet testtel, lélekkel szolgáló erdőtiszteket a napról-napra mindjobban grasszáló orvvadászok kényszerítetek; mély tisztelettel kérem a mai közgyűlés igen tisztelt tagjaitól a hozzájárulást ahhoz: mondja ki az ezen kérdésben erkölcsileg legilletékesebb országos tényezőnek: az Erdészeti Egyesületnek közgyűlése, hogy sürgős feliratban kéri a magas kormányt arra, miszerint elsősorban is a törvény odamódosíttassék, hogy a fegyverrel elkövetett orvvadászat kihágás helyett büntettnék minősítendő s mint ilyen büntetendő; a mindennemű lőfegyverhez, tartozékaihoz és a vadászati jegyhez való hozzájutás lehetsége szigoruan korlátoztassék, a vadászati ügyek intézésében illetékes hatóságok és közegek pedig lelkiismeretesebb, nemcsak papiron, hanem a valóságban is létező ellenőrzést gyakoroljanak.

Malomvíz (Hunyadmegye), 1911-ik évi december hó 7-én.

Hazafias tisztelettel

Barthos Gyula
ur. főerdész, r. tag.

T. közgyűlés! Az igazgató-választmány tegnapi ülésében röviden, de nem érdemlegesen foglalkozhatott ugyanezekkel az indítványokkal, azonban a benyújtásuk óta lefolyt igen rövid idő nem tette még lehetővé, hogy kellőleg megfontoltassanak, ennél fogva az igazgató-választmánynak az a kérelme, hogy azokat megfelelő tárgyalás végett neki méltóztassék kiadni. (Helyeslés.)

Bedő Albert alelnök: Méltóztatnak hozzájárulni, hogy *Mattanovich Károly* és *Barthos Gyula* tagtársak indítványai kiadassanak további tárgyalásra az igazgató-választmányak. (Helyeslés.)

T. közgyűlés! Kitézött napirendünk szerint programunkat letárgyalván, van szerencsém megkérdezni t. tagtársainkat, van-e valakinek indítványa? Ha nincs, megköszönve t. tagtársainknak ily szép számban való megjelenését és egyesületünk érdekei iránt való lelkes érdeklődésüket, kérem, hogy azt a jövőben is megtartani méltóztassanak és a magyar erdészet ügyét azzal a lelkesedéssel és jóakarattal, amelylyel eddig szolgálták, szolgálják ezentul is.

Isten vezérelje Önöket szerencsésen haza, újból köszönöm szíves megjelenésüket és ezzel a közgyűlést bezárom. (Hosszas, lelkes éljenzés.)

K. m. f.

Bund Károly (s. k.)
titkár.

Dr. Bedő Albert (s. k.)
I. alelnök.

Hitelesítésül:

Dénes Géza (s. k.)

Téglás Károly (s. k.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIVATALOS KÖZLEMÉNY.

Közhirré teszem, hogy a vindornyaszőllősi (Zala vármegye) születésű *Kulics Győző* részére 1908. évi augusztus hó 26. napján 11/1906. szám alatt kiállított szakiskolai végbizonyítvány elveszvéen, ahelyett nevezett részére 1911. évi 1344. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másolat adatott ki.

Vadászerdő, 1911. évi december hó 22-én.

Török Sándor
m. kir. erdőtanácsos
szakisk. igazgató.

Tallián Béla báró.

Hazafiui örömmel adunk hirt a legfelső kegy azon megnyilvánulásáról, amely az Országos Erdészeti Egyesület ujonnan választott elnökét, *Tallián Béla* belső titkos tanácsost és törvényes utódait a magyar bárói méltóságra emelte és egyuttal az örökös főrendiházi tagság jogával ruházta fel.

Az Országos Erdészeti Egyesület sietett ez alkalomból új elnökének legőszintébb szerencsekívánatait megleghangu táviratban tolmácsolni.

A legfelső kézirat a hivatalos lap f. hó 3-án kelt számában jelent meg és következőképen hangzik:

Magyar minisztertanácsom előterjesztésére *Tallián Béla* belső titkos tanácsosom, országgyűlési képviselőnek és törvényes utódainak, az 1885. évi VII. törvényzcikk 2. §-ának c) pontja értelmében, díjmentesen a magyar bárói méltóságot és úgy neki, mint törvényes fiutódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozom.

Kelt Bécsben, 1911. évi december hó 13-án

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

KÜLÖNFÉLÉK.

A m. kir. földmivvelésügyi minisztérium erdészeti főosztályainak ügy- és személybeosztása. Az I/A főosztály ügy- és személybeosztásában nagyobb változás nem állott elő. Mindössze az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap ügyei, melyek eddig az I/A—2 ügyosztály ügykörébe tartoztak, soroztattak át az I/A—1 ügyosztály ügykörébe. Személyi tekintetben előállott változás csak annyiban történt, hogy *Bárdos József* főerdőmérnök

az I/A—1 ügyosztályhoz, *Ráduly* János m. kir. főerdőmérnök az I/A—2 ügyosztályhoz osztatott be.

Az I/B főosztályt illetőleg azonban már lényegesebb eltéréseket találunk.

A magyarországi kincstári erdők gazdasági és igazgatási ügyeinél a kincstári erdők szolgálatának *szervezése*, a gazdaság és üzem *irányítása*, *fejlesztése*, kormányzati *felügyelete* és *ellenőrzése* ki-domborítást nyertek, másrészt bizonyos gazdasági mellékágak (havasi legelők gazdasági és hasznosítási ügyei) és intézmények (mintaerdőgazdaság) nyilván tervbe vett fejlesztésük érdekében annyira előtérbe kerültek, hogy külön czim alatti felsorolásuknak szüksége is felmerült.

Az új ügybeosztás szerint az I/B—1 ügyosztály ügyköre a következő:

A magyarországi kincstári erdők szolgálatának szervezése és ellátása (a személyi ügyek kivételével); a gazdaság és üzem irányítása, fejlesztése, kormányzati felügyelete és ellenőrzése. A fő-, elő- és mellékhaszonvételek értékesítése, valamint az azokra vonatkozó árjegyzékek és bérszabályok, az adás-vételi és bérleti szerződések jóváhagyása. Az erdőhöz tartozó havasi és más gyeplegelők és egyéb mivelési ágak gazdasági és hasznosítási ügyei. A beruházásoknak gazdasági szempontból való irányítása és felügyelete, a birtokvételi, eladási és csereüggyeknek gazdasági szempontból való tárgyalása. Az állami erdők költségvetése és annak végrehajtása. A mintaerdőgazdaságok ügyei.

Személyi tekintetben is nagy változás történt. Ott látjuk *Téglás* Károly miniszteri tanácsost, mint az I/B főosztály új vezetőjét, kinek irányításától a kincstári erdők sorsa bizonyára sokat várhat, mert — mint mindannyian tudjuk — javakorában, teljes munkabírásban lévő lelkes vezért nyertek benne állami erdőségeink.

A magyarországi kincstári erdők gazdasági és igazgatási ügyeit (I/B—1 ügyosztály) intéző ügyosztály vezetését *Kaán* Károly erdőtanácsos vette át. Eddigi eredményes munkássága szintén feljogosít bennünket arra, hogy a legjobb várakozással tekintsünk az ottani ügyek irányítása elé. Ott látjuk továbbá *Szabó* Ferencz erdőtanácsost is, ki eddig a gyakorlatban kiváló eredménnyel működött. Ugyancsak ezen ügyosztályba lett beosztva szolgálatátételre *Jausz* Sándor kir. erdőfelügyelő is.

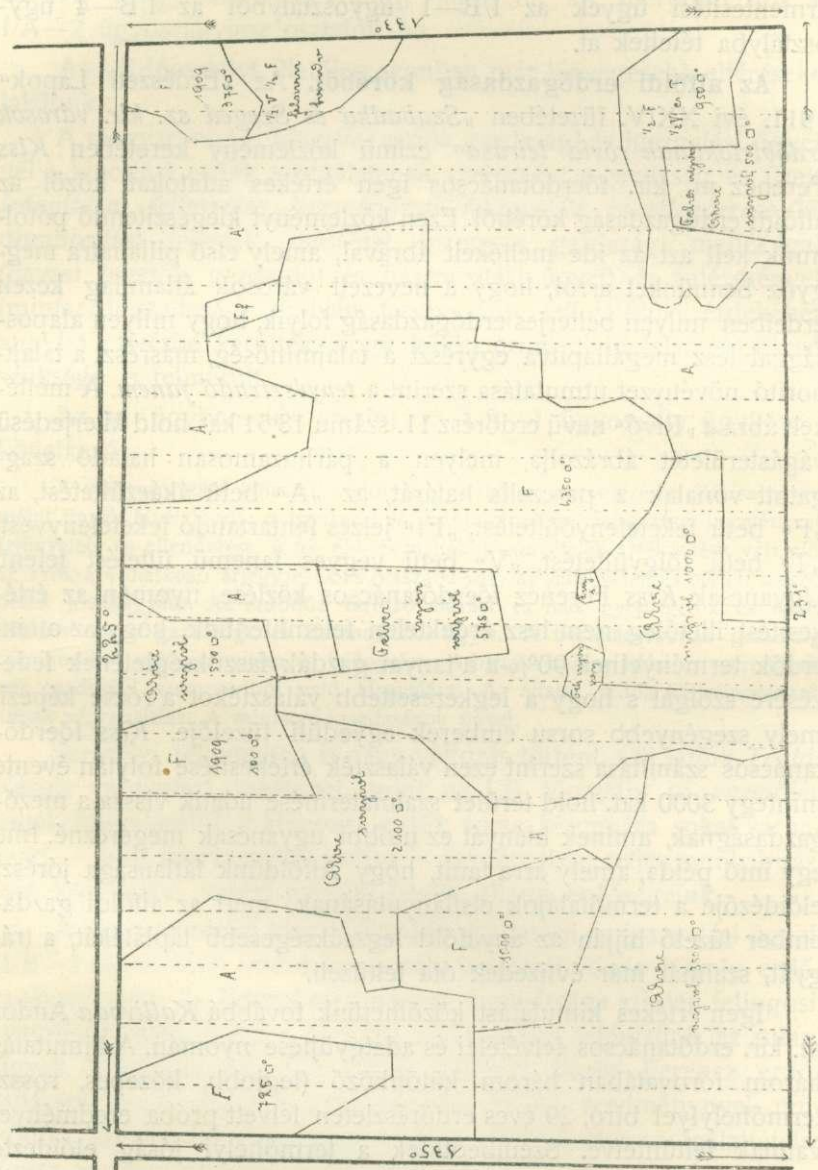
Az ügybeosztásban előállott változást illetőleg meg kell még említenünk, hogy a kincstári erdészetet érdeklő vizsábályozási és

ármentesítési ügyek az I/B—1 ügyosztályból az I/B—4 ügyosztályba tétettek át.

Az alföldi erdőgazdaság köréből. Az „Erdészeti Lapok” 1911. évi XXIV. füzetében „Szabadka és Szeged sz. kir. városok erdőbirtokának rövid leírása” című közlemény keretében Kíss Ferencz m. kir. főerdőtanácsos igen értékes adatokat közöl az alföldi erdőgazdaság köréből. Ezen közleményt kiegészítendő pótolnunk kell azt az ide mellékelt ábrával, amely első pillanatra meggyőz bennünket arról, hogy a nevezett városok államilag kezelt erdeiben milyen belterjes erdőgazdaság folyik, hogy milyen alapos-sággal lesz megállapítva egyrészt a talajminőség, másrészt a talajtborító növényzet utmutatása szerint a *tenyésztendő fanem*. A mellékelt ábra a „Rivó” nevű erdőrész 11. számú 1851 kat. hold kiterjedésű vágásterületét ábrázolja, melyen a párhuzamosan haladó szag-gatott vonalak a parcella határát, az „A” betű ákáczültetést, az „F” betű feketefenyőültetést, „Ff” jelzés fentartandó feketefenyvest, „T” betű tölgyültetést, „V” betű vegyes fanemű ültetést jelent. Ugyancsak Kíss Ferencz főerdőtanácsos közlése nyomán az értékesítést illetőleg nem lesz érdektelen felemlitenünk, hogy az ottani erdők terményeinek 90%-a a tanyai gazdák faszükségletének fedezésére szolgál s hogy a legkeresettebb választékot a rözse képezi, mely szegényebb sorsu emberek egyedüli tüzelője. Kíss főerdőtanácsos számítása szerint ezen választék értékesítése folytán évente mintegy 3000 kat. hold terület szalmatermése adatik vissza a mezőgazdaságnak, aminek hiányát ez utóbbi ugyancsak megérezné. Ime egy intő példa, amely arra tanít, hogy Alföldünk fátlansága jórészt előidézője a termőtalajok elsilányulásának, mert az alföldi gazda-ember tüzelő hijján az anyaföld legszükségesebb táplálékát, a trágyát, szalmát már évtizedek óta feltüzel.

Igen értékes kimutatást közölhetünk továbbá Kallivoda Andor m. kir. erdőtanácsos felvételei és adatgyűjtése nyomán. A kimutatás három főrovatában három különböző (legjobb, közepes, rossz) termőhelylyel bíró, 29 éves erdőrészleten felvett próba eredményei vannak feltüntetve. Szembeötlőek a termőhelyi jószág előidézte különbségek, úgy a holdankénti fatömegre, mint az alárendeltebb választékok emelkedésére és a faállomány értékére nézve. Különös értékkel bír azonban az utolsó főrovat alatt közölt adatgyűjtés,

I. ábra.

Kimutatás a Szabadka sz. kir. város erdejében gyűjtött erdőbecslési stb. adatokról. (*Kallivoda* Antal m. kir. erdőtanácsos közlése nyomán.)

Választék	Átszámítási tényező	1910. évi egységi főárak	<i>Legjobb term. hely:</i>					<i>Középszerű term. hely:</i>					<i>Rossz term. hely:</i>					<i>Átlagos hozamok</i> 15 év alatt kihasznált 1150 ¹³ kat hold ered- ményeiből levezetve. (32 év átlag kor.)													
			Kat. hold törzssz.: 496 db. Az átlagfa átmérője: 21 cm. Az átlagfa magass.: 20 m. Az átlagfa köbtart.: 0 ³¹³ m ³ .					Kat. hold törzsszám: 332 db. Az átlagfa átmérője: 21 ⁶ cm. Az átlagfa magassága: 17 m. Az átlagfa köbtart.: 0 ¹⁸⁸ m ³ .					Kat. hold törzsszám: 116 db. Az átlagfa átmérője: 10 cm. Az átlagfa magassága: 5 ⁸ m. Az átlagfa köbtart.: 0 ⁰²⁵ m ³ .																		
			mennyiség	m ³	0/0	m ³	0/0	tőár kat. h.-ként	mennyiség	m ³	0/0	tőár kat. h.-ként	mennyiség	m ³	0/0	tőár kat. h.-ként	mennyiség	m ²	0/0	tőár kat. h.-ként											
																					K	f	K	f	K	f	K	f			
Múfa	—	24 ⁸⁰	78 ⁹⁴	m ³	78 ⁹⁴	51	1957	7	21 ¹⁸	m ³	21 ¹⁸	33	525	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 ¹⁴⁵	m ³	8 ¹⁴⁵	20	102	96
Hasábfá	0 ⁶⁵	8 ⁵⁰	25 ⁸⁰	űr ^{m3}	16 ⁷⁷	11	219	30	12 ⁹⁰	űr ^{m3}	8 ³⁹	13	109	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 ³⁹⁰	űr ^{m3}	8 ⁰¹⁵	19	104	81
Tuskós fá	0 ⁴⁸	2 ⁴⁰	30 ⁴⁰	"	14 ⁵⁹	10	72	96	15 ²⁰	"	7 ³⁰	12	36	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13 ²⁰⁰	—	6 ³⁶⁵	15	31	56
Dorong	0 ⁶⁰	6 ¹⁰	53 ⁸⁰	"	35 ²⁸	22	358	68	32 ⁸⁰	"	19 ⁶⁸	32	200	08	1 ³⁴	űr ^{m3}	0 ⁸⁰	8	8	17	21 ¹⁸⁰	—	12	708	30	129	20				
Ág	0 ⁵⁰	3 ⁵⁰	9 ⁶⁰	"	4 ⁸⁰	3	33	60	4 ⁸⁰	"	2 ⁴⁰	4	16	80	1 ²⁸	"	0 ⁶⁴	22	4	48	3 ⁵⁵⁰	—	1	775	4	12	99				
Rőzse	^{150 K=} 1 m ³	0 ⁰⁶	730	kéve	4 ⁸⁷	3	43	80	520	kéve	3 ⁴⁷	6	31	20	220	kéve	1 ⁴⁶	50	13	20	730 ⁰	kéve	4 ⁸⁶⁶	12	43	80					
					155 ²⁵		2686	0 ⁵			62 ⁴²		919	47				2 ¹⁰		25	85					41 ⁸⁷⁴		525	32		

Megjegyzés. A fenti három próba téren levő faállomány a szabadkai B) ü. o. III. v. s. 2. számú, 29 éves erdőrészből való.

mely a 15 év alatt kihasznált 1150-13 kat. hold kiterjedésű vágás-területek eredményeiből van levezetve.

Fahordók — egy darabból. Angol mérnökök azon munkálkodnak, hogy egy darabból álló fahordót készítsenek. Az eszme, melyen ezen találmány alapszik, az, hogy a fatörzseket hántógépekkel letekericselik, az akként nyert fatáblából a kívánt alakú és nagyságú lapokat kivágják, a lapokat rostjaikkal keresztberakják és hő és nyomás által annyira összepréselik, hogy egy egészet képeznek. Ezen henger alakú hordóknak több előnyük volna a mai hordókkal szemben: nem csurognak, fagyállók, $\frac{1}{3}$ -dal kisebb teret foglalnak el, súlyuk pedig azonos ürtartalom mellett feleakkora, mint a mostani hordóké, ami a szállítási és raktározási költségek jó részének megtakarítását jelenti. E hordók ürtartalma könnyen kiszámítható, a hordók nagyon erősek, tartósak és sokkal olcsóbbak, mint a dongából készült hordók. Most csak azon mulik a találmány hasznosítása, hogy a lemezek összepréselése sikerül-e oly mértékben, amint azt a feltalálók feltételezik.

A fa keménységi foka. A fűrészek teljesítő képességének vizsgálata alkalmával regisztrálva azt az ellenállást, melyet a fa a fűrészszel szemben tanusít, amikor az derékszögben áll a fűrészlaphoz, arra a következtetésre jutunk, hogy a bükkfa ellenállását 1-nek véve, a gyertyán-, hárs-, füz- és rezgőnyárfa keménységi foka 1·87, a jávorfáié 1·35, a tölgyé 1·03, az égerfáié 0·91, a jegenyéé 0·56, a fenyőfáié 0·53-ra tehető.

Faragó Béla 1912. évi zsebnaptárainak szétküldése. Felkértünk annak közlésére, hogy Faragó Béla 1912. évi zsebnaptárjai szétküldettek s amennyiben azt egyesek kézhez nem kapták volna, forduljanak eziránt a nevezett céghez, hogy a naptárak pótlólag elküldhetők legyenek.

Személyi hir. *Melega* Miklós m. kir. erdőmérnökgyakornok a vezetéknevét „*Török*“-re magyarosította.

22 22 22

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Egyed* György m. kir. erdőmérnök-jelöltet áthelyezte Bánffyhunyadra (erdőgondnoknak).

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

Szabályrendelet a keskenyvágányu közforgalmu vasutak, valamint a géperőre berendezett keskenyvágányu ipari, erdei, gazdasági és bányavasutak felépítményénél alkalmazandó hevederkötések tárgyában.

Tekintettel arra, hogy a keskenynyomtávu vasutakon ezidő-szerint alkalmazásban levő hevederkötések a pályafentartás, valamint a vasutüzem biztonságáa szempontjából a gyakorlati tapasztalatok és a megejtett kísérletek szerint általában nem mutatják a biztonságna az a mértékét, amelyet az ilyen kötésektől megkivánhatunk a keskenyvágányu közforgalmu vasutakon, valamint a géperőre berendezett keskenyvágányu, sajáthasználata vasutakon a hevederkötésekre vonatkozóan a következőket rendelem:

1. A meglevő közforgalmu keskenyvágányu vasutak, nemkülönben a géperejü keskenyvágányu, sajáthasználata vasutak föl-építményének a fentartás folyamán való kicserélésénél vagy esetleges megerősítésénél, ugyszintén a jövőben építendő géperejü keskenyvágányu, sajáthasználata vasutaknál ezután legalább is olyan hevederkötések alkalmazandók, amelyeknél a sin mindkét oldalán az eddig csak egyik oldalon elhelyezett bordás (szeg) hevederekkel azonos méretü bordás (szeg) hevederek használatnak.

Ezen hevederkötések terveit a 9·25, 10·9, 12·0 és 13·75 kilogramm folyómétersulyu sinekre nézve külön szabványrajzok tüntetik föl.

A 9·25 kilogrammnál kisebb folyómétersulyu sineknél, amelyek a szóban levő vasutakon egyébként csak kivételesen fordulnak elő,

a jövőben a fönt megjelölt esetekben szintén kétoldalon elhelyezett bordás hevederekből álló sinkötések alkalmazandók.

2. A jövőben építendő közforgalmu, keskenyvágányu vasutak felépítményénél csakis olyan hevederkötések alkalmazhatók, amelyeknek hordképessége legalább is a sin hordképességének 70⁰/₀-ával egyenlő. Emellett a hevederkötés a sin keresztmetszetének függélyes tengelyéhez képest szimmetrikus kell hogy legyen.

Budapest, 1911 október hó 7-én.

A miniszter helyett:

Dr. *Stetina* s. k.
államtitkár.

2* 2* 2*

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1911. évi december hóban.

A rövidítések magyarázata :

Az ákácza monografiája	... .. = Am.	Fából készült czukor és alkohol	... .. = Fcza.
Alapítványi kamat	... .. = ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	... .. = H. F.
Alapítványi tőkeörlesztés	... .. = att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	... .. = Ée.
Áltiszti segélyalap	... .. = Asa.	Hirdetési díj az E. L.	... .. = hd.
Átutó bevétel	... .. = áb.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	... .. = Ehd.
Bedő Albert alapítvány	... .. = BAa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	... .. = ik.
Bükküzifa romlása stb.	... .. = Btr.	Kedvezményes lapdíj	... .. = kld.
Egyéb bevétel	... .. = Egy.	Készpénzalapítvány	... .. = k. a.
Erdei facsemeték nevelése	... .. = Ecs.	Külföldi faemek tenyésztése	... .. = Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstán) I. kötet	... .. = Eép. I. 1.	Lakbér	... .. = lb.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	... .. = Eép. I. 2.	Lapdíj (Erd. Lapok)	... .. = ld.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut- vasút- és hidepítéstan)	... .. = Eép. II.	Legelő erdők (Földes J.)	... .. = FL.
Erdészeti Géptan	... .. = Egt.	Legelő-erdők berendezése	... .. = M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	... .. = EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	... .. = EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	... .. = Nvt. II.	Népszerű növénytan	... .. = N. Nvt.
Erdészeti Nyereségszámítástan	... .. = Enyt.	Ó Felsége fénynyomatu arcképe	... .. = Prk.
Erdészeti rendeletek tára	... .. = Ert.	Perköltég	... .. = pk.
Erdészeti zsebnaptár	... .. = Npt.	Postaköltség	... .. = rb.
„Erdő” című lap	... .. = Ebd.	Rendkívüli bevétel	... .. = Rnt. I.
Erdőbecslés tan II. kiadás	... .. = Ebt.	Rendszeres növénytan I. R.	... .. = Szb.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	... .. = Eét.	Számláló Erdők Berendezése	... .. = OFa.
Erdőőr	... .. = Eő.	Számítan erdőőri szakiskolák részére	... .. = td.
Erdőrendezéstan	... .. = Rz.	Tagsági díj	... .. = Tt.
Erdőrendezéstan (Fekete)	... .. = Rzf.	Tangens-táblázatok	... .. = TLa.
Erdő berendezések	... .. = Eb.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	... .. = t. ny. a.
Erzsébet királyné alapítvány	... .. = E. a.	Titkári nyugdíjalap	... .. = Töt.
Értékpapírok kamatai	... .. = Ék.	Tölgy és Tenyésztése	... .. = Vlk.
		Vadászati ismeretek kézikönyve	... .. = WKa.
		Wagner Károly alapítvány	... .. = WKa.

Asbóth István td. 48.—, pk. 2.44. Antony Károly npt. 2.—, pk. —45.
gr. Apponyi G. erdőhiv. hd. 5.75. Ágh Gyula att. 20.—. Apatini erdőhiv. npt.
6.—, pk. —68. Asbóth Mihály td. 16.—. Apáthy Vilmos td. 32.—, npt. 2.—,
pk. —45. Bikszádi házfőnökség hd. 44.—. Brannich Gyula td. 4.—. Bárdos
József npt. 2.—, td. 16.—. Bund Károly tnya. 26.—, üb. 2.50. Beregszászi erdő-
hiv. npt. 14.—, pk. —70. Besztercei erdőig. hd. 102.05, npt. 42.—, hd. 39.55.
Brassói erdőhiv. npt. 10.—. Biró Frigyes hd. 10.—. Balogh Boldizsár Ám. 6.—,
pk. 2.—, pk. —55. Boitner Gyula td. 16.—. Balogh György npt. 2.—, pk. —45.
Brezsnóbánya város npt. 4.—, pk. —78. Blatny-Fekete npt. 4.—. Beszterceb-
ányai püsp. urad. td. 16.—. özv. Böhm Ferenczné att. 20.—, ak. 2.—. özv.
Balás Emilné att. 40.—. Buzna Béla td. 70.—. Blatny Tibor áb. 12.—, td.
16.—. Biró Zoltán td. 14.—. Bartha Ábel td. 16.—. Biró János td. 32.—, áb.
274.78. Bokor Róbert att. 20.—. Barsi Árpád td. 26.—. Benczkó József npt. 2.—,
pk. —45. Barabás János npt. 3.—, pk. —12. Buzák István npt. 2.—. Bóna Endre
td. 4.—. Budapest főváros ak. 12.—. Balázs Lajos Eő. 6.—, pk. —55. Csonta
S. András hd. 20.05. Czillinger János td. 16.—. Craus Géza att. 10.—. Caprez
Károly td. 12.—. Császár Ferencz npt. 3.—, pk. —12. Cséti Viktor npt. 3.—,
pk. —12. Csikszeredai erdőhiv. npt. 62.—. Dombi Lajos Eő. 6.—, pk. —55.
Drexler János Eő. 6.—, pk. —55. D.-szt.-mártoni erdőhiv. npt. 6.—, pk. —12.
Darvas Béla npt. 2.—, pk. —45. gr. Dessewffy urad. Ám. 6.—. Derzsi Gábor
att. 40.—. Dési erdőhiv. npt. 14.—, pk. —12. Dochnal József lb. 300.—.

özv. Domonkos Sándorné att. 20.—. Dezsényi Jenő td. 16.—. Dévai erdőhiv. npt. 38.—, pk. —.12. Dorner Béla áb. 30.—. Doleschal Aladár td. 16.—. Draskovich József td. 16.—. Gr. Erdődy Imre Eb. 2.—, pk. —.12. Eb. 2.—, áb. 6.—. Eranosz A. János npt. 2.—, pk. —.45. Eördögh István npt. 2.—, pk. —.45. Esterházy hgi hitb. npt. 2.—, pk. 12.—. Egri főkáptalan npt. 2.—, pk. —.20. Erdőre 344.50. Földmiv. min. hd. 52.70, 39.80, ld. 15.90. Földes Jánosné att. 10.—. Faragó Béla npt. hd. 120.—. Füstös Zoltán td. 6.—. Fogassy Géza npt. 2.—, pk. —.45. Fehértemplomi erdőgond. npt. 34.—, pk. —.12. Fadl István npt. 2.—, pk. —.20. Fazekas Sándor Sz. 1.50, npt. 2.—, pk. —.90. Gr. Festetics Pál td. 16.—. Fröhlich Brunó td. 13.—. Fekete Zoltán td. 32.—. Fertsek Ferencz td. 4.—. Fogarasi erdőhiv. npt. 14.—, pk. —.12. Ferenczi Edé hd. 12.15. Fekete Lajos áb. 4.40. Fazekas Viktor npt. 2.—, pk. —.70. Firbas Adolf npt. 16.—. Gerbacea Simon npt. 3.—, pk. —.45. Gyártó Marcell hd. 10.—. Grill társai npt. 9.—. G.-sz.-imrei szakiskola npt. 44.—, pk. —.12. Gaul Károly td. 3.—. Gösswein Lajos td. 16.—, pk. —.10. Horváth Ferencz Ám. 8.—. Huszti közb. Prk. 24.30. Hyna Ottó npt. 2.—, pk. —.45. Hajduk János Sz. 1.50, pk. —.45. Hayden Gyula td. 16.—. Hegedüs Lajos npt. 4.—, pk. —.90. özv. Hajdu Józsefné att. 10.—, ak. 6.—. Hors János td. 16.—. Havas József kld. 6.—. Hell Miklós td. 40.—. Hinfner György td. 16.—. Hibbján János npt. 2.—, pk. —.45. Hohoss János td. 8.—, npt. 2.—, pk. —.45. Halka Dániel td. 16.—. Ifftsits József td. 16.—. Jurkovich János td. 8.—. Jászóvári korm. hd. 7.55. Jáklí Mátyás npt. 2.—, pk. —.45. Jánossy László npt. 2.—, pk. —.45. Junghaus E. npt. 4.—, pk. —.12. özv. Jenőffy Jenóné att. 20.—, ak. 5.—. Jankó Sándor td. 18.—. Jákói Géza td. 12.—. Jokl S. ld. 16.—. Jóász Alajos npt. 2.—, pk. —.45. Jakab István td. 20.—. Kaposvári erdőhiv. npt. 18.—, pk. —.12. Kalmár Elemér eb. —.50. Kizselák József Eő. 6.—, pk. —.55. özv. Kostialik Istvánné td. 16.—. Kilián Fr. Hfi. 2.—. Kazanesd község hd. 68.90. Kertész László Eő. 6.—, Sz. 1.50, pk. —.65. Kimpján Gusztáv td. 40.—. Krippel Moritz npt. 14.—. Krausz János npt. 2.—, pk. —.45. Kassa-oderbergi vasut hd. 84.95. Körmöcz város npt. 6.—, pk. —.12. Kelemen Béla td. 16.—. Körmöczbánya város hd. 71.65. Kraffiszky Ferencz Ám. 6.—, npt. 2.—, pk. —.90. özv. Kremnitzky Aladárné att. 10.—, ak. 12.—. özv. Kern Györgyné att. 20.—, ak. 16.—. özv. Krausz Gézáné att. 20.—, ak. 9.—. özv. Kostialik Istvánné td. 16.—. Koreny Gyula td. 16.—. Kaszás János npt. 2.—, pk. —.45. Krupinszky László npt. 2.—, pk. —.20. Kovács Aladár att. 5.—. G. Kiss Ernő td. 48.—. Kaán Károly td. 32.—, áb. 58.—. Krippel Moritz td. 16.—. Kalliwoda Andor WKa. 60.—. Kardoss Kálmán td. 16.—. Kriska Samu td. 16.—. Libohorszky József tnya. 3.—. Lipka Béla td. 5.—. Lányi Aladár npt. 2.—, pk. —.45. özv. Loványi Lénárdné att. 20.—, pk. —.11. Lollok József npt. 2.—, pk. —.12. Lukovits Attila td. 32.—. Lencsés Ambrus td. 32.—. Lugosi erdőg. npt. 68.—, pk. —.12. M.-vásárhelyi erdőhiv. npt. 14.—, pk. —.12. Matisa István npt. 2.—, pk. —.45. Mayer Géza td. 48.—. Mittak Vilmos td. 16.—. Mihályfy Mihály npt. 2.—, pk. —.45. Molnár Antal npt. 2.—, pk. —.45. M.-szigeti adóhiv. hd. 126.33. Mikolasek György npt. 2.—. Marsalkó Ferencz td. 16.—. Moson vm. alispánja ld. 16.—. Molnár Sándor npt. 3.—, pk. —.55. Markocsány Ferencz td. 16.—. Miksó Imre td. 16.—. Medveczky Ernő

npt. 6.—, pk. —55. Muzsnay Géza td. 16.—. Matly József npt. 3.—, pk. —45. Mayer Gyula WKa. 5.—. Magyar Leszámitolóbank ik. 1237.90. M.-szigeti erdőig. npt. 96.—, pk. —12. Márton Benedek td. 16.—. Muraközy János npt. 2.—, pk. —12. Milkó Vilmos és fiai ld. 8.—. Mihályik Pál npt. 3.—, pk. —12. Németh János lb.— és 60.—, lb. 60.—, üb. 1.—, lb. 60.—. Nagy Samu td. 16.—. Nagybányai főerdőhiv. npt. 2.—, pk. —12. Nagyszebeni erdőhiv. npt. 14.—, pk. —12. Nagy Károly főerdőtan. td. 16.—. Náray Alajos Eő. 6.—, pk. —55. Nagel Ottó Ám. 6.—. Neuhöfer és Sohn. hd. 10.50. Naszladi Sándor npt. 2.—, pk. —45. Nagyszebeni egyházgond. hd. 62.05. Őrmös Zsigmond npt. 2.—, pk. —45. Ollé Pál td. 16.—. Országos Casinó ld. 14.40. Plachy Teofil td. 6.—. Pecz Ármin npt. 10.—. Persián Iván lb. 53.—. Pátria npt. 14.—. Pannonhalmi főapátság hd. 79.75. Páll Lajos Eő. 6.—, Sz. 2.40, npt. 3.—. Papp Ferencz npt. 2.—, pk. —45. Placsek Rezső npt. 5.—, pk. —12. Pilz Alfréd td. 16.—. Pomarius Alfréd npt. 2.—, pk. —45. özv. Pukács Antalné att. 20.—, ak. 6.—. özv. Pruzsinszky K.-né att. 20.—, ak. 7.—. Pap Sándor Péter td. 8.—, Puskás Jenő npt. 2.—, pk. 45.—. Petrács Jakab td. 12.—. Polgárdi Béla td. 12.—. Pomarius Alfréd td. 16.—. Pausinger Károly td. 16.—. Papp Gusztáv ak. 30.—. Pankovits Béla td. 8.—, npt. 5.—, pk. —45. Petényi Keresztély td. 16.—. Rényi K. Ám. 6.—, npt. 3.—, Ám. 6.—, Eő. 6.—. Ruttkay Géza npt. 2.—, pk. —45. Rónai György npt. 58.—, pk. —12. Rosenberg József npt. 3.—, pk. —45. Rozsnyó város hd. 22.75. Rédl Ferencz npt. 2.—. Richter A. hd. 2.75. Rimamurányi vasmű rt. npt. 10.—, pk. —12. Repenye-majdánkai v. urb. hd. 26.05. Rózsa Ferencz npt. 3.50. Rédl Ede npt. 2.—, pk. —45. Rozsnyó község hd. 17.25. Róth Gyula td. 5.—. Rainiss István td. 24.—. Róth Gyula td. 16.—. Rejtő Adolf Ert. 7.40, Eő. 6.—, Ám. 6.—, pk. 1.—. Soltész Gyula td. 18.—. Stecher Xavér td. 16.—. Szabó Gábor Eő. 6.—, pk. —55. Schmidt Károly npt. 2.—. Szemann Péter npt. 2.—, pk. —45. Stift György npt. 2.—. Süteő Oszkár td. 16.—. Szuhál József Eő. 6.—, pk. —55. Shmilliár Károly npt. 2.—, pk. —45. Szabó István Eő. 6.—, pk. —55. Spielhaupter György td. 16.—. Schlesinger Alajos npt. 2.45. Székely István npt. 2.45. Sztójka János npt. 3.45. Szavulovits Pál npt. 3.—, pk. —30. Szepesházy Kálmán npt. 2.—, pk. —45. Szilágyi Ernő td. 16.—. Sz.-udvarhelyi erdőhiv. npt. 14.—, pk. —12. Sramkó Lajos npt. 2.—, pk. —45. özv. Schustzer Jánosné td. 24.—. Szmik Gábor td. 8.—. Szulka Albert td. 16.—. Süteő Oszkár td. 16.—. Segesvári erdőhiv. npt. 28.—, pk. 1.08. Soproni erdőhiv. 6.—. Szehló Gyula td. 16.—. Sebők Ernő td. 16.—. Szabó Endre td. 16.—. Segercian Vazul td. 16.—, npt. 2.—, pk. —20. Selmeczi főiskola npt. 6.—, pk. —66. Sikray Samu hd. 4.—. Stainer Gyula hd. 112.55. báró Szegedy Ensck Károly td. 16.—. Szászsebesi erdőhiv. hd. 29.05. Székely Miklós npt. 2.—, pk. —40. Szédlmayer Gyula npt. 2.—, Sz. 1.50, pk. —45. Soproni adóhiv. hd. 17.45. Szabó József ak. 16.—. Sándor Jenő td. 16.—. Tótsóvári erdőhiv. npt. 58.—, pk. —12, npt. 4.—, pk. —12, ld. 272.—. Tallián Béla ka. 500.—. Timók János td. 16.—. Till István npt. 3.—, pk. —12. Tóth Ödön npt. 3.—, pk. —34. Tomcsányi és tsai npt. 31.—. Térfi Béla td. 16.—. Tores János és tsai npt. 6.—. Török Sándor td. 2.—. Téglás Károly td. 48.—. Török Aladár td. 8.—. Tripammer Károly Eő.

12.—, pk. —55. Takács Ferencz td. 16.—. Török Bódog npt. 3.—, pk. —12.
 dr. Tuzson János td. 32.—, WKa. 40.—. Tavassy Lajos npt. 6.—, pk. —45.
 Ungvári erdőhiv. npt. 4.—, pk. —12. Vécsey Mihály npt. 2.—, pk. —45. Vörös-
 kövári erdőgond. npt. 14.—, pk. —72. Velancsics István td. 16.—. Vollnhofer
 Pál td. 20.—. Vigh József td. 16.—. Virányi János npt. 3.—, pk. —12. Volczer
 Árpád td. 16.—. Vörös Ferencz Eő. 6.—, pk. —55. Vinkovcezi főerdőhiv. npt.
 28.—, pk. —12. Wagner Sándor td. 16.—. özv. Wiegandt Henriké td. 3.—.
 Winter Gnsztáv npt. 2.—, pk. —35. Z lahi erdőhiv. npt. 8.—, pk. —72. Zathu-
 reczky Nándor npt. 2.—, pk. —50. Zágrábi erdőig. npt. 22.—, Ám. 86.—, pk.
 1.26. Zier Árpád npt. 2.—, pk. —45. Zbinyovszky Lajos hd. 69.55. özv. Zsuffa
 Antalné att. 20.—, ak. 27.—. Zaitz György npt. 3.—, pk. —10. Ziegelhoffer
 Arnold npt. 2.—, pk. —45. Zólyomi Imre td. 25.—.

